ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЭКОЛОГИЯ, ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ

«Жасыл даму» АҚ

Парниктік газдар шығарындыларын реттеу саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру бойынша ұсыныстар беру туралы есепті

Нұр-Сұлтан
2020

Парниктік газдар шығарындыларын реттеу саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру бойынша ұсыныстар

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар саудасы жүйесі 2011 жылы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 3 желтоқсандағы № 505-IV Заңы арқылы жүзеге асырыла бастады. Жоғарыда аталған Заңға сәйкес, Экологиялық кодекске өзгерістер енгізілді және «Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу» 9-1-тарауы жарияланды.

2011 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңде парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің төрт Ұлттық жоспары қолданыста болды:

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің бірінші ұлттық жоспары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 13 желтоқсандағы № 1588 қаулысымен бекітілді. Осы ұлттық жоспардың қолданылу кезеңі 2013 жыл болып белгіленді. 2013 жылға арналған Ұлттық жоспардың күшіне енуі Қазақстан Республикасында парниктік газдар шығарындыларына квоталар саудасы жүйесін іске қосуды атап өтті.

2013 ж. Ұлттық жоспар квоталарды 147 090 192 тонна көлемінде парниктік газдар шығарындыларының базалық деңгейінен 0% - ға қысқарту бойынша міндеттемелерді есепке ала отырып қамтиды.

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің екінші ұлттық жоспары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 31 желтоқсандағы № 1536 қаулысымен бекітілді. Бұл ұлттық жоспар екі жылға: 2014-2015 жылдарға әзірленді.

2014-2015 жылдарға арналған бөлінетін квоталар бірліктерінің саны 2014 жылға арналған базалық желінің 0% мөлшерінде көміртегі қос тотығы 154 883 190 тонна көлемінде және 2015 жылға арналған базалық желінің 1,5% мөлшерінде көміртегі қос тотығы 152 790 480 тонна көлемінде көміртегі қос тотығы шығарындыларын азайту жөніндегі міндеттемелерді ескере отырып есептелген. Екінші ұлттық жоспар резерві 2013 жылы 18 041 046 тонна көміртегі қос тотығын, 2014 жылы – 20 509 802 тонна көміртегі қос тотығын құрады.

Екінші ұлттық жоспарда 1,5% қысқартуды қолданудан басқа, парниктік газдар шығарындыларына бөлінетін квоталар көлемін жылдар бойынша бөлуді атап өтуге болады. Бұл Қазақстанда квоталар саудасын толық іске қосуға мүмкіндік береді. 2014 жылы «Каспий «тауар биржасы» АҚ парниктік газдар шығарындыларына квоталармен алғашқы биржалық сауда-саттық өткізілді. Саудаға 20 компания (8 брокер, 12 табиғат пайдаланушы) қатысты.

Барлығы 175 476 786,5 теңгеге 34 мәміле жасалды. Биржалық мәмілелердің жалпы көлемі 1 252 950 тонна CO_2 құрады. CO_2 квотасының 1 тоннасы үшін орташа баға 260 теңгені құрады.

2015 жылы сауда-саттыққа 37 компания қатысты. Жалпы сомасы 754 635 670 теңгеге 40 мәміле жасалды. Биржалық мәмілелердің жалпы көлемі 1 983 922 тонна CO_2 құрады. CO_2 квотасының 1 тоннасына орташа баға 607 теңгені құрады. CO_2 квотасының тоннасы 10-нан 1650 теңгеге дейін өзгерген.

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің 2016-2020 жылдарға арналған үшінші Ұлттық жоспары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 30 желтоқсандағы № 1138 қаулысымен бекітілді.

Үшінші кезеңнің ұлттық жоспарының резерві 21 947 508,17 квота бірлігін құрады. Осы кезең үшін квоталар көлемі жылдар бойынша бөлінбестен ұсынылған, осының салдарынан кәсіпорындар бес жылдық кезеңге берілген квоталар көлемін өз бетінше бөлуге және пайдалануға құқылы болған.

Квоталармен сауда жүйесін іске қосу және парниктік актілерді реттеу саласындағы заңнамалық актілердің жетілдірілмеуі бизнес тарапынан көптеген мәселелер мен талқылаулар тудырды. Парниктік газдарды 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін реттейтін Экологиялық кодекс баптарының қолданылуын тоқтата тұратын 2016 жылғы 8 сәуірдегі «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экологиялық мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №491-V ҚРЗ Заңы күшіне енді. Негізгі мақсаты – парниктік газдарды реттеу саласындағы нормативтік-құқықтық базаны талдау және жетілдіру.

2016-2020 жылдарға арналған қолданыстағы Ұлттық жоспар Үкіметтің 2016 жылғы 15 маусымдағы № 370 қаулысымен тоқтатылды. Есеп беру жүйесі ерекше болды - Экологиялық кодекстің 94-2-бабының 4-тармағына сәйкес, кәсіпорындар парниктік газдар бойынша есеп беруден босатылмаған.

2018 жылдың 1 қаңтарында парниктік газдар шығарындыларына квоталар саудасының үшінші кезеңі басталды. Парниктік газдарды реттеу жүйесі айтарлықтай өзгерді.

«Табиғат пайдаланушы» термині «қондырғы операторы» терминімен ауыстырылды, ол өз кезегінде кеңейтілді және қазіргі уақытта осы ұғымға қондырғыны пайдаланатын жеке және заңды тұлғалар да кіреді.

Экономикалық қызметтің реттелетін секторларының тізбесінен ауыл шаруашылығы және көлік секторлары алынып тасталды. Парниктік газдар шығарындыларын квоталаудың реттелетін секторы мынадай секторлармен ұсынылған: мұнай-газ, электр энергетикасы, тау-кен өндіру, металлургиялық, химиялық, құрылыс материалдарын өндіру бөлігінде өңделетін: цемент, әк, гипс және кірпіш[1].

Экологиялық кодекстің баптарынан парниктік газдар шығарындыларына сертификат бойынша бап алынып тасталды. Бюрократиялық рәсімдерді қысқарту және электрондық есептілікке көшу мақсатында парниктік газдар шығарындыларына квота ол күшіне енген күннен бастап он жұмыс күні ішінде парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспарында көрсетілген көлемдерге сәйкес қондырғы операторының көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізіліміндегі шотына автоматты түрде есепке алынады[2].

Бұл ретте, өзінің квоталар көлемін растау үшін қондырғы операторы Ұлттық жоспар қолданысының бірінші жылының бірінші сәуіріне дейін уәкілетті органға қондырғының верификацияланған паспортын және мониторингтің валидацияланған жоспарын ұсынуы тиіс.

Қондырғы операторына қаржылық жүктемені және бюрократиялық рәсімдерді қысқарту мақсатында уәкілетті органға ұсынылатын құжаттар пакетінен парниктік газдарды түгендеу туралы есеп, парниктік газдар

[1] ҚР Экологиялық кодексінің 94-2-бабының 1-тармағы

[2] ҚР Экологиялық кодексінің 94-2-бабының 2-тармағы

шығарындыларын азайту бағдарламасы, парниктік газдар шығарындыларын азайту жөніндегі жобаларды іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары алынып тасталды.

Қондырғы паспорты мен мониторинг жоспары ұсынылмаған кезде қондырғы операторының шоты жоғарыда аталған құжаттарды ұсынғанға дейін бұғатталады.

Қондырғы операторы уәкілетті органға ұсынатын қағаз есептілігімен қатар Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері көздерінің мемлекеттік кадастры жүйесінде электрондық нысандарды толтыруға болады. Қазіргі уақытта мемлекеттік кадастр жүйесі жетілмеген, толтыру кезінде ыңғайсыз және пысықтауды талап етеді.

Сондай-ақ, парниктік газдар шығарындыларына квоталар саудасы жүйесіне өзгерістер енгізілді. Брокерлердің квоталармен сауда биржасында ойыншы ретінде қатысуын қоспағанда, мемлекеттік тізілім операторы – "Жасыл даму"АҚ-мен шарт жасасқан бірнеше сауда биржаларында сауда жасауға рұқсат етіледі.

Сондай-ақ, қондырғы операторының міндеттемелерін тегін негізде жабу үшін уәкілетті орган берген квоталардың қосымша көлемін сатуға тыйым салынады.

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспарында квоталар бөлу тәсілдері бойынша парниктік газдарды реттеудегі елеулі өзгерістер.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен 2018-2020 жылдарға арналған Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспары бекітілді.

Бірінші жаңашылдық үлестірудің екі тәсіліне - базалық желі және үлестік коэффициенттердің тәсіліне негізделген ұлттық жоспардағы үлестіру әдістері бойынша сараланған тәсіл болды. Кәсіпорындар Ұлттық жоспар үшін квоталарды бөлу әдісін дербес таңдап алды. Парниктік газдар шығарындыларының немесе бенчмарк шығарындыларының үлес коэффициенті өнім бірлігіне парниктік газдар шығарындыларының арақатынасының көрсеткіші болып табылады. Қолданыстағы үлестік коэффициенттердің негізіне кәсіпорындардың 2013-2015 жылдардағы орташа өндіріс көлемі алынды, өнімнің әрбір түрі бойынша орташа көрсеткіштер шығарылды. Үлестік коэффициенттердің тізбесі Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 28 маусымдағы № 222 бұйрығымен бекітілген. Бұл әдісті енгізу жаңа технологияларды енгізу үшін кәсіпорындарға ынталандыру болып табылады.

Екінші өзгеріс квоталарды кәсіпорындар бойынша емес, қондырғылар бойынша бөлу болып табылады. Енді, қолданыстағы заңнамаға сәйкес, Ұлттық жоспарға көміртегі қос тотығы эквивалентінің 20 мың тоннасынан асатын қондырғылар енгізілген. Мәселен, бір заңды тұлғаның Ұлттық жоспарда бірнеше қондырғылары болуы мүмкін және өз қондырғылары арасында квоталарды дербес бөле алады.

Сондай-ақ, 2018-2020 жылдарға арналған қолданыстағы Ұлттық жоспарға көміртегі қос тотығы эквивалентінің 20 мың тоннасынан асатын қондырғылар енді, бұл ретте метан шығарындылары парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлуге енгізілмеген және парниктік газдар шығарындыларын қысқарту жөніндегі ішкі жобалар шеңберінде ғана реттеледі.

2018-2020 жылдарға арналған парниктік газдар шығарындыларына арналған Ұлттық жоспар көміртегі қос тотығының баламасы 485 909 138 мөлшерінде квоталар көлемін, Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңіне бір көлеммен берілген квоталарды қамтиды. Осылайша, қондырғы операторлары 2018-2020 жылдарға арналған квоталар көлемін дербес бөледі.

Төменде 2018-2020 жылдарға арналған шығарындыларды сату жүйесінің үшінші сауда кезеңі – 2018-2020 жылдарға арналған Парниктік газдар шығарындыларына квоталарды бөлудің ұлттық жоспары бойынша негізгі ақпарат келтірілген, оның шеңберінде қызметтің реттелетін салалары және квоталарды бөлудің екі әдісі бойынша квоталанатын қондырғылар бойынша парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлінеді (базалық/тарихи және ШҰК/бенчмаркинг).

Сауда кезеңі	Фаза III 2018-2020 жж.
Қамтылған қызмет салалары	Мұнай - газ, электр энергетикасы, тау-кен өндіру, металлургия, химия, өңдеу (құрылыс материалдарын: цемент, әк, гипс және кірпіш өндіру бөлігінде)
Қондырғылар саны	**225**
Квоталарды бөлу қағидаты	**Тарихи әдіс (базалық желі) және бенчмаркинг**
Қысқарту бойынша міндеттемелер	**2020 жылға қарай 5% (базалық 1990 жылдан)**
CO_2 т. квоталар көлемі	**485 909 138**

Қолданыстағы Ұлттық жоспарға сәйкес қондырғылардың көптеген операторлары парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттері негізінде квоталар алды. Мәселен, тарихи әдіс бойынша 92 196 673 бірлік, бенчмаркинг бойынша 393 712 460 бірлік көлемінде квота берілді.

Ұлттық жоспарға енген 225 қондырғының 76 - ы тарихи әдіс бойынша квота алды және 149 қондырғы ШҰК (бенчмаркинг) қолдану негізінде квота алды.

Сондай-ақ, парниктік газдар шығарындыларына қосымша квоталар көлемін беру тетігі өзгертілді. Жаңа тетікке сәйкес квоталардың қосымша көлемі нақты квота жетіспеушілігі көрсетілген есепті тапсырғаннан кейін факті бойынша беріледі. Квоталардың қосымша көлемі, сондай-ақ жаңа көз енгізу кезінде және қондырғының қуаты ұлғайған кезде беріледі.

Бұл ретте, квоталар базалық желі негізінде берілген кәсіпорындар жаңа көз енгізу кезінде ғана қосымша көлем ала алады. Мұндай кәсіпорындарға қосымша көлем алу үшін қондырғының верификацияланған паспорты мен валидацияланған мониторинг жоспарын ұсыну қажет.

Үлестік коэффициенттерді қолдану негізінде квоталардың негізгі көлемін алған кәсіпорындар қуатты ұлғайту кезінде квоталардың қосымша көлемін алу құқығы түрінде басымдыққа ие болады, бұл сондай-ақ жаңа көзді енгізуді де білдіреді. Бұл ретте, осы қондырғыларға құжаттарды растаудың қажеті жоқ. Уәкілетті орган бекіткен формула бойынша өтініш пен квоталардың қосымша көлемінің есебін ғана беру талап етіледі.

Осылайша, қосымша көлемді беру тетігі неғұрлым ашық болды және үлестік коэффициенттер негізінде бөлу тәсілін таңдаған қондырғы операторларына қаржылық жүктеме төмендеді – құжаттарды растау талап етілмейді, себебі парниктік газдарды түгендеу туралы есепте квоталардың негізгі көлемінің жетіспеушілігі көрсетілген.

Энергетика министрінің «Парниктік газдар шығарындыларына квоталарды беру, өзгерту және өтеу қағидаларын бекіту туралы» 28.06.2016 ж. № 292 бұйрығына өзгерістер енгізілгеннен кейін парниктік газдар шығарындыларының қосымша көлемі парниктік газдарды түгендеу туралы есепті тапсырғаннан кейін беріледі.

Осылайша, қосымша көлемді беру тетігі неғұрлым ашық болды және табиғат пайдаланушыларға қаржылық жүктеме төмендеді – құжаттарды растау талап етілмейді, себебі парниктік газдарды түгендеу туралы есепте квоталардың негізгі көлемінің жетіспеушілігі көрсетілген.

Шығарындылар саудасы жүйесінің елеулі өзгеруіне қарамастан, парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін реттеуді жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғасуда.

2018 жылы қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган жаңа Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің Тұжырымдамасын (бұдан әрі – Тұжырымдама) әзірлеу бойынша жұмыс жүргізді. Тұжырымдама шеңберінде, сондай-ақ ҚР парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін реттеу саласындағы заңнамасының нормаларын өзгерту және жетілдіру қарастырылған.

Жаңа экологиялық кодекс жобасында парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін реттеу жөніндегі тарау өзгертілді және жетілдірілді. Осыған байланысты парниктік газдар шығарындыларын реттеу бөлігінде жаңа заңға тәуелді актілерді әзірлеу қажеттілігі туындады.

Осы есеп шеңберінде қолданыстағы заңға тәуелді актілерді оңтайландыру және пысықтау жолымен Экологиялық кодекс Тарауының өзгерістерін ескере отырып, парниктік газдар шығарындыларын реттеу саласындағы нормативтік құқықтық актілердің жобалары бойынша ұсыныстар әзірленді.

Осылайша, келесі нормативтік-құқықтық актілер жобалары бойынша ұсыныстар әзірленді:

1. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидаларының жобасы;
2. Валидация және верификация жүргізу қағидаларының жобасы;

3. Парниктік газдарды мемлекеттік түгендеудің толықтығына, ашықтығына және анықтығына бақылау жүргізу қағидаларының жобасы.

1. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидаларының жобасы

Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидалары жобасы (бұдан әрі - Қағидалар) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу тәртібін айқындайды.

Қағидалар парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін реттеу саласындағы негізгі қағидалар болып табылады және қазіргі уақытта қолданыстағы мынадай Бұйрықтарды қамтиды:

1. «Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу және Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспарындағы квоталардың белгіленген мөлшердегі резерві мен көлемін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» № 370 ҚР ҮҚ;

2. «Парниктік газдар шығарындыларына квоталарды беру, өзгерту және өтеу қағидаларын бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің № 292 бұйрығы;

3. «Парниктік газдарды түгендеу мониторингі мен оны бақылау қағидаларын бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің № 221 бұйрығы;

4. «Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспарының квоталар көлемінің резервінен квоталар бөлу әдістемесін бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің №570 бұйрығы;

5. «Парниктік газдарды түгендеу туралы есептердің нысандарын бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің м.а. №502 бұйрығы;

6. Приказ Министра ООС №122 «Об утверждении Формы паспорта установки»;

7. «Парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспарының нысанын бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің № 245 бұйрығы.

Қағидада келесі ережелерді анықтайтын 8 тарау және 5 қосымша бар:

1. Жалпы ережелер – Қағидалар бойынша негізгі терминдер келтірілген;

2. Көміртегі квоталарының бірліктерін бөлу тәртібі – көміртегі бірліктерін бөлу тәртібі сипатталған, бенчмарк – қондырғылары бойынша көміртегі квоталарының бірліктерін бөлудің негізгі тәсілі көрсетілген, аукционда тегін бөлу және сату арқылы көміртегі квоталарының бірліктерін бөлудің жаңа қағидаты әзірленді, әрбір БҰЖ-да анықталады - Қағидаларда ШСЖ ынталандыру үшін әрбір Ұлттық жоспар шеңберінде квоталарды бөлу кезінде көміртегі бірліктерін ішінара сату тәсілі енгізілуде;

3. Ұлттық жоспар квоталары көлемінің резервін қалыптастыру тәртібі - Резерв санаттары көрсетілген; көміртегі бірліктерін Резерв санаттары бойынша бөлу формуласы келтірілген.

Резервті жылдар бойынша бөлудің жаңа қағидаты енгізілді – бұл қағидат әрбір жыл үшін Резервтен квоталарды әділ беру және сауданы ынталандыру мақсатында әзірленді.

4. Қондырғыларды Ұлттық жоспарға қосу және одан шығару тәртібі -оның қолданылу кезеңінде ұлттық жоспарға енгізілуі мүмкін қондырғылардың түрлері көрсетілген, қондырғыларды Ұлттық жоспарға енгізу және БҰЖ-дан шығару шарттары келтірілген.

5. Көміртегі квоталарын беру тәртібі - БҰЖ-ға енгізілген қондырғылар мен оның қолданылу кезеңінде БҰЖ-ға кірген қондырғылар үшін көміртегі квоталарын беру шарттары. Квоталанатын әкімшілендіру субъектісіне парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есепте өнімнің расталған көлемі болған кезде көміртегі квотасын есептеудің дәл тетігі мақсатында – Резервтен көміртегі квотасын есептеу бойынша жаңа ереже әзірленді.

6. Парниктік газдарды түгендеу мониторингінің тәртібі – қондырғыда жүргізілетін мониторинг рәсімінің шарттары, қажетті деректерді мұрағаттауға қойылатын талаптар, мониторинг жоспарына өзгерістер енгізу жағдайлары.

7. Көміртегі квоталарын өзгерту тәртібі – қосымша квота беру жағдайлары (қуат ұлғайған жағдайда) беріледі. Қосымша квота беру рәсімдері бойынша келесі жаңа ережелер әзірленді:

- теңүлестік қосымша квота беру - қосымша квотаның көміртегі бірліктерін әділ беру үшін. Осы мақсат үшін өтінімдерді беру мерзімі және қарау тәртібі өзгертілді – қондырғы операторлары 1 сәуірден 1 қазанға дейінгі аралықта өтінім береді.

Уәкілетті орган өтінімдерді 1 қазаннан бастап 30 қазанға дейін қарайды. Ұлттық жоспардың қолданылуының әрбір жылы бойынша айқындалған резерв көлемін және қондырғылар операторларының өтініштеріне сәйкес қосымша көміртегі квоталарының көлемін негізге ала отырып, уәкілетті орган әрбір қондырғы үшін тең пайыздық қатынаста тегін беруге жататын қосымша көміртегі квотасының көлемін айқындайды;

- экономиканың әлеуметтік маңызы бар секторы ретінде экономиканың электр энергетикалық секторына 100% көлемінде қосымша квота беру – халық арасында әлеуметтік шиеленісті болдырмау мақсатында, өйткені көміртегі бірліктерін сатып алу құны жылу, электр энергетикасы бойынша тарифтер құнына енгізілетін болады;

- қосымша квота беру бойынша сыбайлас жемқорлық фактілерін болдырмау үшін ашықтық қағидаты мақсатында-көміртегі бірліктерімен сауда жүйесі операторының ресми интернет – ресурсында әрбір қондырғы бойынша тегін және сұратылған қосымша көміртегі квотасы бойынша берілген қосымша көміртегі квотасының көлемі туралы ақпаратты жариялау;

- квоталанатын қондырғы операторын ауыстыру және квота көлемінің өзгеруі жағдайында - қондырғы операторы ауысқан жағдайда квота өзгерген кезде құжаттар (мониторингтің валидацияланған жоспары, нысан бойынша өтініш) және өтінімді қарау мерзімдері анықталады.

8. Көміртегі квоталарын өтеу тәртібі - парниктік газдарды түгендеу туралы есепке сәйкес көміртегі бірліктерін өтеу рәсімдері, сатып алу - сату және қосымша көміртегі квотасын алу жағдайларында көміртегі бірліктерін өтеу рәсімдері көрсетілген.

9. Қағидаларға 1-қосымшада Мониторинг жоспарының нысаны әзірленді. Бұл нысан қондырғы паспортының нысанымен біріктірілген, қолданылатын

технологияның сипаттамалары бойынша кесте әзірленген, есептеу және өлшеу негізінде әдіс реттелген.

10. Қағидаларға 3-қосымшада парниктік газдарды түгендеу туралы есеп нысаны келтірілген. Бұл нысанда аукционда тегін бөлу және сату арқылы БҰЖ шеңберінде берілетін бірліктер бөлінген, верификацияланған есепті ұсынғаннан кейін қосымша көлем беру тетігіне сәйкес қосымша квота бойынша баған өзгертілді.

Төменде парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидаларының жобасы келтірілген.

ЖОБА

Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 37-бабының 9) тармақшасына сәйкес әзірленді және парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) бенчмарк – парниктік газдар шығарындыларының өнім бірлігіне арақатынасының көрсеткіші; (370 ҚР ҮҚ);

2) парниктік газдар шығарындыларының мониторингі – парниктік газдар шығарындылары мен жойылу көлемдерін немесе парниктік газдар бойынша ілеспе деректерді үздіксіз немесе кезеңдік бағалау; (221 Мониторинг қағидалары)

3) парниктік газдар шығарындыларының коэффициенті – қондырғы қызметі туралы деректер негізінде парниктік газдар шығарындыларының көлемін анықтау үшін қажетті көбейткіш (221 Мониторинг қағидалары)

3. Көміртекті бюджеттеу кезеңіндегі Қазақстан Республикасының көміртекті балансы осындай кезеңге қатысты белгіленген көміртекті бюджеттен аспауы тиіс.

4. Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу парниктік газдар шығарындыларын шектеу және (немесе) азайту бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылады.

2-тарау. Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу тәртібі (370 ҚР ҮҚ)

5. Квоталау субъектілері арасында көміртегі квотасы бірліктерін бөлу Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарында (бұдан әрі – Ұлттық жоспар) айқындалған көлем шегінде оларды тегін бөлу және аукцион арқылы сату арқылы жүзеге асырылады.

Парниктік газдар шығарындыларына квоталарды қондырғылар бойынша бөлу парниктік газдар шығарындыларын шектеу және (немесе) азайту жөніндегі міндеттемелерді ескере отырып, уәкілетті орган бекіткен парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерінің тізбесінде (бұдан әрі – тізбе) бенчмарктерді қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Экономиканың реттелетін секторлары бойынша квоталау субъектілері арасында тегін бөлуге және аукциондау арқылы сатуға жататын көміртегі квоталары бірліктерінің көлемі тиісті Ұлттық жоспарда айқындалады.

7. Қондырғыларға арналған көміртегі квоталары тізбеге сәйкес парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициентіне әзірленетін Ұлттық жоспар көлемдерін есептеу үшін алынған тиісті уақыт кезеңіндегі өнім көлемінің орташа мәнін көбейту жолымен есептеледі.

8. Тізбеде парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттері болмаған кезде парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу әзірленетін Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңіне көбейтілген, әзірленетін Ұлттық жоспар көлемдерін есептеу үшін алынған тиісті уақыт кезеңі қондырғыларының парниктік газдар шығарындылары көлемінің орташа шамасын ескере отырып жүзеге асырылады.

9. Белгіленген кезеңде өнім өндіруді жүзеге асырмаған қондырғылар үшін парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерін қолдану негізінде бөлінетін квоталар тізбеге сәйкес тиісті кезеңге арналған Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде жоспарланатын өнім өндірісінің көлемін парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициентіне көбейту жолымен есептеледі.

Тиісті кезеңге арналған Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде өнімнің жоспарланған өндірісінің көлемі қондырғы операторының өндірістік жоспарларының, техникалық жобаларының және өзге де өндірістік құжаттамасының деректерімен расталады.

10. Ұлттық жоспар оның қолданылу кезеңінің алдындағы жылдың 15 желтоқсанынан кешіктірмей бекітіледі.

3-тарау. Ұлттық жоспардағы квоталардың белгіленген мөлшердегі резерві мен көлемін қалыптастыру тәртібі (370 ҚР ҮҚ)

11. Ұлттық жоспардың квоталар көлемінің резерві осы Қағидалардың 2-тарауына сәйкес бөлінген парниктік газдар шығарындыларына квоталардың жалпы көлемін шегере отырып, парниктік газдар шығарындыларын шектеу және (немесе) азайту жөніндегі міндеттемелерге сәйкес қалыптастырылады.

12. Ұлттық жоспардың квоталар көлемінің резерві Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңіне қалыптастырылады және Ұлттық жоспардың қолданылатын әрбір жылға айқындалады.

13. Ұлттық жоспардың квоталар көлемінің резерві:

1) Көміртегі квоталары ұлттық жоспарының тиісті қолданылу кезеңінде пайдалануға берілетін жаңа квоталанатын қондырғылар үшін көміртегі квотасы бірліктерін тегін бөлуге;

2) Көміртегі квоталары ұлттық жоспарының тиісті қолданылу кезеңінде анықталған, бұрын ескерілмеген квоталанатын қондырғылар үшін көміртегі квотасы бірліктерін тегін бөлу;

3) Көміртегі квоталары ұлттық жоспарының тиісті қолданылу кезеңінде квоталанатын қондырғылардың қуаты ұлғайған жағдайда көміртегі квотасының қосымша бірліктерін тегін бөлу;

4) көміртегі квотасы бірліктерін аукцион шартымен сату.

14. Резервтен көміртегі квоталарының көлемі оның санаттары арасында тең бөліктермен мынадай формула бойынша бөлінеді: (Әдістеме 570)

$V_i = V / n$; мұндағы:

V_i - оның бір санаты үшін Резервтегі көміртегі квоталарының көлемі;

V = Резерв көлемі;

n = Резерв санатының саны.

15. Егер Резерв санаттарының бірінде көміртегі квоталарының көлемі резервтің осы санаты үшін көзделген квоталар көлемінің бестен бірін құраған жағдайда көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы осы Қағидалардың 13-тармағында көрсетілген Резерв санаттарынан квоталардың қалған барлық көлемін осы Қағидалардың 14-тармағына сәйкес формула бойынша уәкілетті органның хабарламасы бойынша қайта бөледі.

Бұл ретте аукцион шарттарында сату үшін көзделген көміртегі квоталарының көлемі қайта бөлуге және толықтыруға жатпайды.

16. Ұлттық жоспардың резерві мемлекеттік жоспарлау саласындағы уәкілетті органның ақпаратына сәйкес тиісті кезеңге арналған жалпы ішкі ұлттық өнімнің болжамды жыл сайынғы өсу қарқынының орташа көрсеткіші негізінде есептеледі.

4-тарау. Қондырғыларды Ұлттық жоспарға енгізу және одан алып тастау тәртібі (370 ҚР ҮҚ)

17. Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде оған мынадай қондырғылар:

1) Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде айқындалған Кодекстің 301-бабы 1-тармағының талабы қолданылатын қондырғы;

2) пайдалануға енгізілген жылынан бастап келесі жылға арналған жаңа қондырғы;

3) Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде квоталау санатына ауысатын әкімшілендіру субъектісінің қондырғысы кіреді.

18. Кодекстің 301-бабы 3-тармағының талабы қолданылатын қондырғы уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша парниктік газдарды түгендеу туралы верификациялық есеп ұсынылғаннан кейін Ұлттық жоспарға енгізіледі, оған сәйкес қондырғы шығарындылары жылына көміртегі қостотығының жиырма мың тонна баламасынан асады.

19. Жаңа қондырғы пайдалануға енгізілген жылдан кейін келесі жылға Ұлттық жоспарға енгізіледі.

20. Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде квоталау санатына ауысатын әкімшілендіру субъектісін орнату уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есеп берілген жылдан кейін келесі жылға арналған Ұлттық жоспарға енгізіледі, оған сәйкес оның шығарындылары жылына көміртегі қос тотығының жиырма мың тонна баламасынан асатын болады.

21. Ұлттық жоспардан шығаруға операторлары жойылған қондырғылар жатады.

Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде квоталау жөніндегі талаптарға жатпайтын қондырғылар, қондырғы операторы уәкілетті органға есептік жылғы парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есептікң көшірмесін қоса бере отырып, өтініш жасаған жағдайда Ұлттық жоспардан шығаруға жатады.

5 -тарау. Көміртегі квоталарын беру тәртібі (Қағида 292)

22. Көміртегі квотасын есептеу үшін қондырғы операторы Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімін және мемлекеттік көміртегі кадастрын жүргізу қағидаларына сәйкес көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде шот ашады.

23. Көміртегі квотасы Ұлттық Жоспарда көрсетілген көлемдерге сәйкес Кодекстің 303 – бабының 5-тармағына сәйкес ол күшіне енген күнінен бастап он жұмыс күні ішінде көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде (бұдан әрі - Мемлекеттік тізілім) квоталау субъектісінің шотына есепке алынады.

24. Квоталау субъектісі Ұлттық жоспардың қолданылуының бірінші жылының бірінші сәуіріне дейін уәкілетті органға мониторингтің валидацияланған жоспарын ұсынады.

25. Квоталау субъектісі валидацияланған мониторинг жоспарын ұсынбаған жағдайда, уәкілетті орган ұсыну мерзімі аяқталған күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде көміртегі бірліктерінің сауда жүйесі операторына оларды бермегенге дейін қондырғы операторының шотын бұғаттау туралы хабардар етеді.

26. Парниктік газдар шығарындыларының мониторингі жоспары Осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес бекітілетін мониторинг жоспарының нысанына сәйкес әзірленеді және валидациялауға жатады.

27. Уәкілетті орган қондырғы операторынан валидирленген мониторинг жоспарын алған сәттен бастап он бес жұмыс күні ішінде осы Қағидаларда белгіленген талаптарға толықтығын және сәйкестігін қарайды.

28. Мониторинг жоспарының толық еместігі және (немесе) сәйкессіздігі анықталған жағдайда, уәкілетті орган оларды пысықтауға жібереді және көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторын пысықталған мониторинг жоспарын ұсынғанға дейін квоталау субъектісінің шотын бұғаттау туралы хабардар етеді.

29. Қолданыстағы Ұлттық жоспарға қондырғы енгізілген жағдайда квоталау субъектісі оны Ұлттық жоспарға енгізгеннен кейін үш ай ішінде мониторинг жоспарын ұсынады.

30. Жаңа қондырғы үшін квоталар беру жаңа қондырғы пайдалануға берілген есептік жылға арналған Резервтен жүзеге асырылады. Келесі есептік жылдан бастап жаңа қондырғы операторы Ұлттық жоспарға енгізілуге жатады.

31. Жаңа қондырғы үшін квоталар беру парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерін қолдану негізінде жүзеге асырылады.

Қондырғы операторы Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерінің тізбесіне (бұдан әрі – тізбе) сәйкес парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициентіне өнімнің жоспарланған өндірісінің көлемін көбейту жолымен жаңа қондырғы үшін сұратылған квотаның көлемін есептейді.

Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде өнімнің жоспарланған өндірісінің көлемі қондырғы операторының өндірістік жоспарларының, техникалық жобаларының және өндірістік құжаттамасының деректерімен расталады.

32. Тізбеде парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттері болмаған кезде қондырғы операторы парниктік газдарды есептеу әдістемелерінде көрсетілген формулаларды қолдану арқылы жаңа қондырғы үшін сұратылған квота көлемін есептейді.

33. Жаңа қондырғыға квота бірліктерін алу үшін квоталау субъектісі уәкілетті органға тиісті қондырғы пайдалануға берілгенге дейін бір айдан кешіктірмей мониторингтің валидирленген жоспарын және осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша әкімшілендіру субъектісін орнату үшін/жаңа қондырғы үшін көміртегі квотасын беруге арналған өтінішті ұсынады.

34. Уәкілетті орган осы Қағидалардың 33-тармағында көрсетілген құжаттарды алған сәттен бастап он бес жұмыс күні ішінде ұсынылған құжаттардың толықтығын және осы Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігін тексереді. Ұсынылған құжаттардың толық еместігі және сәйкессіздігі анықталған жағдайда оларды пысықтауға жібереді.

35. Квоталау субъекті пысықталған құжаттарды ұсынғаннан кейін уәкілетті орган құжаттарды осы Қағидалардың 34-тармағында көрсетілген мерзімде қарайды.

36. Жаңа қондырғы үшін Резервтен көміртегі квотасын беру туралы оң шешім қабылданған жағдайда, уәкілетті орган жаңа қондырғы операторын, бөлінген квота бірліктерінің көлемін көрсете отырып, көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторына және қондырғы операторына Мемлекеттік тізілімде шот ашу қажеттігі туралы тиісті хабарлама жібереді.

Жаңа қондырғы үшін көміртегі квотасын көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы қондырғы операторының тиісті шоты ашылған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде салады.

37. Квоталанатын қондырғылар санатына ауысатын әкімшілендіру субъектілерінің қондырғылары (бұдан әрі – квоталанатын әкімшілендіру субъектісі) үшін квоталар беру парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есепті ұсынғаннан кейін Резервтен жүзеге асырылады, оған сәйкес тиісті қондырғы шығарындылары жылына көміртегі қос тотығы жиырма мың тоннадан асатын болады.

Келесі есептік жылдан бастап квоталанатын әкімшілендіру субъектісі Ұлттық жоспарға енгізілуге жатады.

38. Квоталанатын әкімшілендіру субъектісіне Резервтен квоталар беру парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерін қолдану негізінде жүзеге асырылады.

Квоталанатын әкімшілендірудің субъектісі парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есепте ұсынылған өнім өндірісінің көлемін тізбеге сәйкес бенчмаркке көбейту жолымен Резервтен сұратылған квотаның көлемін есептейді.

39. Квоталанатын әкімшілендіру субъектісінің қондырғысын Ұлттық жоспарға енгізу парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттерін қолдану негізінде жүзеге асырылады.

Квоталанатын әкімшілендіру субъектісі ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде тізбеге сәйкес парниктік газдар шығарындыларының үлес коэффициентіне өнім өндіру көлемін көбейту жолымен сұратылған квотаның көлемін есептейді.

Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде өнімнің жоспарланған өндірісінің көлемі қондырғы операторының өндірістік жоспарларының, техникалық жобаларының және өндірістік құжаттамасының деректерімен расталады.

40.Тізбеде парниктік газдар шығарындыларының үлестік коэффициенттері болмаған кезде квоталанатын әкімшілендіру субъектісі парниктік газдарды есептеу әдістемелерінде көрсетілген формулаларды қолдану арқылы сұратылған квотаның көлемін есептейді.

41. Көміртегі квотасын алу үшін квоталанатын әкімшілендіру субъекті парниктік газдарды түгендеу туралы верификацияланған есепті ұсынғаннан кейін үш ай ішінде оған сәйкес тиісті қондырғы шығарындылары жылына көміртегі қос тотығының жиырма мың тоннасынан асатын парниктік газдарды түгендеу туралы есепті ұсынғаннан кейін уәкілетті органға осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша жаңа қондырғы үшін / әкімшілендіру субъектісін орнату үшін көміртегі квотасын беруге өтініш береді.

42. Уәкілетті орган осы Қағидалардың 41-тармағында көрсетілген құжаттарды алған сәттен бастап он бес жұмыс күні ішінде ұсынылған құжаттардың толықтығын және осы Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігін тексереді. Ұсынылған құжаттардың толық еместігі және сәйкессіздігі анықталған жағдайда оларды пысықтауға жібереді.

43. Қондырғы операторы пысықталған құжаттарды ұсынғаннан кейін уәкілетті орган құжаттарды осы Қағидалардың 42-тармағында көрсетілген мерзімде қарайды.

44. Квоталанатын әкімшілендіру субъектісі үшін резервтен көміртегі квотасын беру туралы оң шешім қабылданған жағдайда, уәкілетті орган квоталанатын әкімшілендіру субъектісін, бөлінген квоталар бірліктерінің көлемін көрсете отырып, көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің тиісті операторына және қондырғы операторына мемлекеттік тізілімде шот ашу қажеттігі туралы жібереді.

Квоталанатын әкімшілендіру субъектісіне квотаны көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы тиісті шот ашылған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде есептейді.

6-тарау. Парниктік газдарды түгендеу мониторингінің тәртібі (Мониторинг қағидасы 221)

45. Квоталау субъектісі тиісті кезеңге бекітілген Ұлттық жоспардың қолданылуының бірінші жылының бірінші сәуіріне дейін валидацияланған мониторинг жоспарын әзірлейді және уәкілетті органға ұсынады.

46. Квоталау субъектісі валидация және верификация бойынша аккредиттелген орган валидациялаған мониторинг жоспарына сәйкес парниктік газдардың мониторингін жүзеге асырады. Мониторинг жоспарынан кез келген ауытқуларды, парниктік газдар шығарындыларының көлемін айқындаудағы

анықталған қателерді қондырғы операторы парниктік газдарды түгендеу туралы есепті верификациялауды жүзеге асыратын валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген орган үшін қолжетімді болып табылатын оның ішкі құжаттамасында белгілейді.

Парниктік газдарды өсімдік деңгейінде бақылау кезінде парниктік газдардың өсімдіктердің биомассасы және басқа табиғи көздермен сіңуі ескерілмейді.

47. Мониторинг жоспарын квоталау субъектісі тиісті кезеңге бекітілген Ұлттық жоспардың барлық қолданылу кезеңі ішінде қолданады.

48. Квоталау субъектісі мониторинг жоспарына мынадай жағдайларда өзгерістер енгізеді:

1) парниктік газдар шығарындыларын есептеу әдісінен оларды өлшеу әдісіне көшу және керісінше;

2) Қондырғы бойынша парниктік газдар шығарындыларының мониторингі үшін пайдаланылатын әдістемені қолдануды өзгертуге әкелетін парниктік газдар немесе басқа да параметрлер бойынша қызмет туралы деректердің белгісіздігін ұлғайту;

3) парниктік газдар шығарындыларының көзі болып табылатын жаңа көзді енгізу.

4) егер осы процедуралардың өзгеруі эмиссия деректерінің дәлдігіне тікелей әсер ететін болса, үлгілерді іріктеумен және талдаумен немесе өлшеу құралдарын калибрлеумен байланысты жаңа процедураларды енгізу.

49. Уәкілетті орган мониторинг жоспарына енгізілген өзгерістермен мониторинг жоспарын берген күнінен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде мониторинг жоспарына өзгерістерді қарайды.

50. Парниктік газдар мониторингін квоталау субъектісі есептеу әдісін немесе өлшеу әдісін пайдалана отырып, сондай-ақ уәкілетті органға таңдап алынған әдісті ұсына отырып, екі әдісті біріктіру арқылы жүзеге асырады.

51. Есептеу әдісі қолданылған жағдайда квоталау субъектісі қызметтің тиісті түрлері бойынша экономиканың реттелетін секторларында парниктік газдар әдістемелерінде көрсетілген парниктік газдар шығарындыларын есептеу формулалары мен коэффициенттерін пайдалану арқылы парниктік газдар шығарындыларының көлемін айқындайды.

52. Қондырғылар бойынша өз коэффициенттерін қолдануды уәкілетті орган қондырғы операторларында қажетті талдаулар жүргізу мүмкіндігі бар аккредиттелген зертханалардың болуын және осындай есептеулерді жүргізу қондырғы операторы үшін шығындар бойынша қол жетімділікті ескере отырып реттейді.

53. Парниктік газдар шығарындылары мониторингінің нәтижелері бойынша квоталау субъектісі мониторинг жоспарында белгіленген рәсімдерге сәйкес деректердің жазбаларын, құжаттауын және мұрағаттануын жүргізеді.

54. Квоталау субъектісі парниктік газдарды түгендеу мониторингі бойынша мынадай деректерді он жыл бойы сақтайды:

1) мониторинг жүргізілген көздердің тізбесі;

2) парниктік газдарды түгендеу туралы жыл сайынғы есептердің көшірмелері;

3) парниктік газдар шығарындылары жөніндегі қызмет немесе парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін пайдаланылған шығарылған өнім туралы деректер;
4) өзгерістер мен толықтырулары бар парниктік газдардің мониторинг жоспары;
5) парниктік газдар бойынша қызмет туралы деректерді жинау процесі жөнінде құжаттама;
6) егер бұл қолданылатын болса, мониторинг әдісі ретінде өлшеу әдісін таңдау негіздемесі;
7) өлшеу әдісін пайдаланған жағдайда қателіктерді талдау үшін пайдаланылған деректер;
8) өлшеу жүйелерінің егжей-тегжейлі техникалық сипаттамасы және ондағы кез келген өзгерістердің сипаттамасы;
9) өлшеу әдісін пайдаланған жағдайда сынама алу журналын қоса алғанда, өлшеудің бастапқы және жиынтық нәтижелері.

55. Жыл сайынғы мониторинг қорытындылары бойынша қондырғы операторы осы Қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес парниктік газдарды түгендеу туралы есептің электрондық нысанын (бұдан әрі-есеп) мемлекеттік көміртегі кадастрында есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін толтырады.

56. Уәкілетті орган парниктік газдардың түгендеуін оның есептілігі және ондағы мәліметтер мен мәліметтердің сәйкестігі және толықтығы туралы, сондай-ақ валидация және салыстырып тексеру органының оң қорытындысының бар-жоқтығына тексеру жүргізеді. Есептер тек Ұлттық жоспарға енгізілген қондырғылар үшін тексеріледі.

57. Көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы оған верификацияланған есеп жіберілген күнінен бастап 20 жұмыс күні ішінде оны ҚР Экологиялық кодексінің 306-бабының 6-тармағына сәйкес бекітілген нысанға сәйкестігі тұрғысынан қарайды.

58. Квоталау субъектісі верификацияланған есепті есепті жылдан кейінгі жылдың 1 маусымына дейінгі мерзімде ұсынбаған жағдайда, көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы көрсетілген мерзім аяқталған күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде квоталау субъектісінің шотын бұғаттайды және қолданыстағы Ұлттық жоспар шеңберінде бөлінген көміртегі бірліктерін көміртегі біріктерімен сауда жүйесі операторының шотына аударады.

59. Көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы уәкілетті органды қолданыстағы Ұлттық жоспар шеңберінде көміртегі бірліктерінің сауда жүйесі операторының шотына бөлінген квоталау субъектісінің шотын бұғаттау және көміртегі квотасын аудару туралы хабардар етеді.

7-тарау. Көміртегі квоталарын өзгерту тәртібі (Қағида 292)

60. Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде қондырғының қуаты ұлғайған жағдайда қосымша көміртегі квотасын алу үшін квоталау субъектісі Кодекстің 307-бабына сәйкес уәкілетті органға жүгінеді.

61. Қосымша квота алу мақсатында квоталау субъектісі 1 сәуірден ерте емес, бірақ есепті жылдан кейінгі жылдың 1 қазанынан кешіктірмей, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға осы Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес

көміртегі квотасын өзгертуге өтініш және көміртегі квотасының өзгеруін негіздейтін есептерді береді.

62. Қосымша көміртегі квотасы жыл сайын беріледі. Уәкілетті орган көміртегі квоталарын өзгертуге жыл сайын 1 сәуірден бастап 1 қазанға дейін өтініш жинайды. 1 қазаннан бастап 30 қазанға дейін уәкілетті орган қондырғы операторларының көміртегі квотасын өзгертуге берген өтініштерін қарайды..

Ұлттық жоспардың іс-қимылының әрбір жылы бойынша айқындалған резерв көлемін және қондырғы операторларынан түскен өтініштерге сәйкес қосымша көміртегі квоталарының көлемін негізге ала отырып, уәкілетті орган әрбір қондырғы үшін тең пайыздық қатынаста тегін беруге жататын қосымша көміртегі квотасының көлемін айқындайды.

Экономиканың электр энергетикалық секторына жататын қондырғылар үшін Ұлттық жоспардың әрбір қолданылу жылы бойынша айқындалған резерв көлемінің жеткілікті саны болған жағдайда қосымша көміртегі квотасын беру 100% көлемінде тегін беріледі.

63. Әрбір қондырғы бойынша тегін берілген қосымша көміртегі квотасының және сұратылған қосымша көміртегі квотасының көлемі туралы ақпарат көміртегі бірліктерінің сауда жүйесі операторының ресми интернет-ресурсында жарияланады.

64. Көміртектің қосымша квотасы уәкілетті орган берген Ұлттық жоспардың әрекет ету мерзіміне сәйкес келеді.

65. Квоталанатын қондырғы операторының ауысым жағдайларында қондырғы операторы Кодекстің 308-бабына сәйкес уәкілетті органға жүгінеді.

66. Өзінің атауы және (немесе) ұйымдық-құқықтық нысаны өзгерген жағдайларда квоталанатын қондырғы операторы уәкілетті органға Кодекстің 309-бабына сәйкес жүгінеді.

67. Квоталау субъектісі ауысқан кезде Ұлттық жоспарда белгіленген квотаның көлемі өзгерген жағдайда квоталау субъектісі уәкілетті органға мониторингтің валидацияланған жоспарын және осы Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес көміртегі квотасының көлемін өзгертуге өтініш береді.

68. Уәкілетті орган осы Қағидалардың 65-тармағында көрсетілген құжаттарды алған сәттен бастап он бес жұмыс күні ішінде ұсынылған құжаттардың толықтығын және осы Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігін тексереді. Ұсынылған құжаттардың толық еместігі және сәйкессіздігі анықталған жағдайда оларды пысықтауға жібереді.

69. Қондырғы операторы пысықталған құжаттарды ұсынғаннан кейін уәкілетті орган құжаттарды осы Қағидалардың 66-тармағында көрсетілген мерзімде қарайды. Оң шешім қабылданған жағдайда уәкілетті орган көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесі операторына қондырғы операторын, қондырғының атауын, бөлінген квоталар бірліктерінің көлемін көрсете отырып, және қондырғы операторына Мемлекеттік тізілімдегі шот бойынша деректерді өзгерту қажеттігі туралы тиісті хабарлама жібереді.

Квота өзгерісін және қондырғы операторының деректері бойынша тиісті өзгерістерді көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы хабарлама алған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде енгізеді.

70. Квоталау субъектісі ол таратылған жағдайда жұмыс істеген кезең үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есепті қоса бере отырып, уәкілетті органды өз қызметінің тоқтатылғаны туралы хабардар етеді.

71. Егер субъект квоталар туралы есепті ұсынбаған жағдайда, уәкілетті орган пайдаланылмаған көміртегі квотасын таратылатын зауыт операторының есебінен растайтын құжаттар негізінде Ұлттық жоспар резервінің шотына аудару туралы шешім қабылдайды.

72. Уәкілетті орган квоталау субъектісінен хабарлама алғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторына парниктік газдар шығарындыларына пайдаланылмаған квоталар көлемін Ұлттық жоспар резервінің шотына көшіргені туралы хабарлайды.

8-тарау. Көміртегі квоталары бірліктерін өтеу тәртібі (Қағида 292)

73. Көміртегі квоталарын өтеу мемлекеттік тізілімдегі верификацияланған есепке сәйкес Ұлттық жоспардың көміртегі бірліктерін айналымнан алу (есептен шығару) арқылы жыл сайын жүзеге асырылады.

74. Квоталардың жетіспейтін көлемін тікелей сату-сатып алу жолымен мәміле жасалған жағдайда оларды өтеуге беру мақсатында квоталау субъектісі квота бірліктерін мынадай тәртіппен өтейді:

1) қондырғылар операторлары (сатушы және сатып алушы) уәкілетті органға мәміле жасалған күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде Парниктік газдар шығарындыларына квоталар мен көміртегі бірліктерін сату қағидаларына (бұдан әрі – Сауда қағидалары) сәйкес қондырғы операторлары (сатушы және сатып алушы), сатылған/сатып алынған квоталар бірліктерінің көлемі, баға туралы ақпаратты қамтитын мәліметтерді ұсынады;

2) уәкілетті орган көміртегі бірліктері саудасы жүйесінің операторын қондырғы операторларының (сатушы мен сатып алушының) шоттары арасындағы квоталар бірліктерінің тиісті көлемін беру үшін Сауда қағидаларына сәйкес квоталар көлемін көрсете отырып, Мемлекеттік тізілімде беру қажеттігі туралы хабардар етеді;

3) қондырғы операторы (сатып алушы) сатып алынған квоталар бірліктерін оның шотына есептелгеннен кейін уәкілетті органға осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көміртегі квоталарын өтеуге өтініш береді;

4) уәкілетті орган көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесі операторын Мемлекеттік тізілімде квоталар көлемін көрсете отырып, квоталарды өтеу шотына қондырғы операторының шотынан квота бірліктерінің тиісті көлемін беру қажеттігі туралы хабардар етеді.

75. Көміртегі бірліктерін сату-сатып алу бойынша тауар биржасында мәміле жасалған жағдайда оларды өтеуге беру мақсатында қондырғы операторы квота бірліктерін мынадай тәртіппен өтейді:

1) қондырғы операторы көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторына көміртегі бірліктерін сату-сатып алу қорытындылары бойынша биржалық мәмілені есепке алу парағын ұсынады;

2) қондырғы операторы (сатып алушы) сатып алынған квоталар бірліктері оның шотына есептелгеннен кейін көміртегі бірліктерінің сауда жүйесі операторына осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көміртегі квоталарын өтеуге өтініш береді;

3) көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы квота бірліктерінің тиісті көлемін қондырғы операторының шотынан квоталарды өтеу есебіне беруді жүргізеді.

76. Қосымша көміртегі квотасын алған жағдайда оны өтеуге беру мақсатында квоталау субъектісі квота бірліктерін мынадай тәртіппен өтейді:

1) квоталау субъектісі қосымша көміртегі квотасы оның шотына есептелгеннен кейін уәкілетті органға осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көміртегі квоталарын өтеуге өтініш береді;

2) уәкілетті орган Мемлекеттік тізілімде квоталар көлемін көрсете отырып, квоталарды өтеу шотына квоталау субъектісінің шотынан қосымша көміртегі квотасын беру қажеттігі туралы көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторын хабардар етеді;

көміртегі бірліктері саудасы жүйесінің операторы қосымша көміртегі квотасын қондырғы операторының шотынан квоталарды өтеу есебіне беруді жүргізеді.

77. Парниктік газдар шығарындыларын ішкі азайту немесе сіңіруді ұлғайту бірліктерін алған жағдайда қондырғы операторы көміртегі бірліктері саудасы жүйесінің операторына осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көміртегі квоталарын өтеуге өтініш береді.

Көміртегі бірліктері саудасы жүйесінің операторы шығарындыларды ішкі азайту немесе парниктік газдардың сіңірілуін ұлғайту бірліктерінің тиісті көлемін қондырғы операторының шотынан квоталарды өтеу есебіне беруді жүргізеді.

1-қосымша
Парниктік газдар
шығарындылары мен
сіңірулері саласындағы
мемлекеттік реттеу
қағидаларына 1-қосымша

Нысан

Парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспарының нысаны (245 Мониторинг жоспары)

Индекс: № 1 нысан

Мерзімділігі: тиісті кезеңге бекітілген Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының әрекет ету кезеңінде әзірленеді.

Ұсынатын тұлғалар тобы: Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 305-бабына сәйкес квоталау субъектілері.

Қайда ұсынылады: Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органы.

Ұсыну мерзімі: тиісті кезеңге бекітілген Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының бірінші қолданылу жылының бірінші сәуіріне дейін.

Парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспары

1. Әкімшілендіру субъектісінің толық атауы _____
2. Әкімшілендіру субъектісінің бизнес-сәйкестендіру нөмірі (бұдан әрі - БСН) _____
3. Әкімшілендіру субъектісінің заңды мекенжайы(облысты, ауданды, елді мекенді (қала\ауыл \басқалар) қоса алғанда)_____
4. Телефон/факс_____
5. Электрондық пошта адресі _____
6. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша квоталау субъектісі қызметінің негізгі түрі _____
7. Қондырғы басшысының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (бұдан әрі – Т. А. Ә.) _____
8. Парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспарын дайындауға жауапты тұлғаның Т. А. Ә., байланыс деректері (телефоны, ұялы телефоны, e-mail)_____
9. Мониторинг жоспарының қолданылу кезеңі _____
10. Қондырғы бойынша жүзеге асырылатын және мониторингке жататын қондырғының және қызметтің сипаттамасы _____
11. Қондырғы бойынша парниктік газдар мониторингі жүзеге асырылатын парниктік газдар шығарындылары көздерінің тізбесі

Жолдың коды	Көрсеткіштер атауы					
	Қондырғы атауы	Шығарынды көзінің атауы	Шығарынды көзінің №	Экономикалық қызметтің жалпы жіктеуіші бойынша қызмет түрі	Әкімшілік-аумақтық объектілердің жалпы жіктеуіші бойынша географиялық орналасуы	Парниктік газдар шығарындыларының көзі болып табылатын пайдаланылатын отын немесе өнеркәсіптік процестің түрі
А	Б	В	1	2	3	4
1						
2						
3						
4						

12. Әрбір көз үшін пайдаланылатын технологияның, қуаттың және жұмыстың уақытша кезеңінің сипаттамалары (бу немесе ыстық су өндіруге арналған қазанда түрлі технологиялық процестер үшін қажетті жылу энергиясының көздері, цемент немесе балқыту пештері, көміртегі шикізатын тасымалдауға арналған стационарлық жүйелер, алауларда ілеспе газды жағу, парниктік газдар шығарындыларына байланысты технологиялық процестер).
(122 Қондырғы паспортының нысаны)

Жолдың коды	Шығарынды көзінің нөмірі	Шығарынды көзінің атауы	Қолданылатын технологияның сипаттамасы	Белгіленген қуат (өлшем бірлігі) (болған кезде)	Жұмыс уақыты
А	Б	В	Г	1	2

13. Парниктік газдар шығарындыларының мониторингі үшін пайдаланылатын әдісті сипаттау (есептеу және өлшеу негізінде): (245 мониторинг жоспары)

13.1. Есептеу негізінде әдісті сипаттау:

1) есептеу әдістемесі_____

2) есептеу әдісі бойынша коэффициенттерді жоспарлы пайдалану:

Жолдың коды	Көрсеткіштер атауы							
	Қондырғы атауы	Шығарынды көзінің атауы	Шығарынды көзінің №	Деңгейі	Жылу шығарғыш нетто-мәнінің коэффициенті (отын тоннасына терраДжоуль)	Тотығу коэффициенті (отын жағылған жағдайда)	Қайта түзілу коэффициенті (өнеркәсіптік процестер жағдайында)	Көміртегі құрамының коэффициенті (терраДжоульге немесе өнім бірлігіне тонна)
А	Б	В	1	2	3	4	5	6
1								
2								
3								

4								

13.2.13.2. Өлшем негізінде әдісті сипаттау (245 мониторинг жоспары)

1) Сынама алу деректерінің сипаттамасы:

Жолдың коды	Көрсеткіштер атауы					
	Отын, шикізат немесе өнім түрі	Сынама алу нүктесі (белгілеу)	Сынамаларды іріктеудің параметрі	Сынама алу әдісі (қысқаша сипаттамасы)	Сынама алу кезеңділігі	Парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін деректерді беру кезеңділігі
А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
1						
2						
3						

Зертхана атауы: _____

2) өлшеу құралдарын пайдаланған жағдайда сипаттау

Жолдың коды	Көрсеткіштер атауы					
	Өлшеу құралының атауы	Орналасқан жері (сәйкестендіру нөмірі)	Өлшеу ауқымы			Көрсетілген белгісіздік (+/-%)
			өлшем бірлігі	төменгі шегі	жоғарғы шегі	
А	Б	1	2	3	4	5
1						
2						
3						

14. Парниктік газдар шығарындылары көздері бойынша жоспарланатын өлшемдер (245 мониторинг жоспары

Жолдың коды	Көрсеткіштердің атауы				
	Қондырғының атауы	Көздің атауы	Көздің №	Өзгерту	Өзгерту жылы
А	Б	В	1	2	3
1					
2					
3					
4					

15. Мерзімділігін көрсете отырып, деректерді жинау және өңдеу бойынша рәсімдердің сипаттамасы, сапаны бақылауды қамтамасыз ету (245 мониторинг жоспары)

_____

16. Көміртегі квоталарының көлемін алуды негіздейтін есептер * (**122 қондырғы паспорты**).

*- Осы тармақты Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының тиісті қолданылу кезеңінде квоталанатын қондырғылар санатына ауысатын жаңа қондырғылардың, әкімшілендіру субъектілерінің операторлары толтырады.

17. Қондырғы деңгейінде мониторинг және есептілік үшін жауапкершілікті бөлу (245 мониторинг жоспары)

_____

18. Қондырғы операторы басшысының қолы (ТАӘ) (245 мониторинг жоспары)_____

19. Валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген органмен (бұдан әрі – аккредиттелген орган) расталған (**122 қондырғы паспорты**)_____

1) аккредиттелген органның толық атауы, БСН;
2) аккредиттеу туралы аттестаттың нөмірі мен мерзімі;
3) аккредиттелген органның заңды мекенжайы;
4) телефоны, факсы;
5) электрондық пошта;
6) валидацияға жауапты тұлғаның Т.А.Ә.;
7) парниктік газдар шығарындыларын мынадай көлемде растау* :
_____ тонна көміртегі қос тотығы;
_____ көміртегі эквивалентіндегі парниктік газдардың жалпы шығарындыларының тоннасы;
8) аккредиттелген органның басшысының қолы (аты-жөні)

Парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспарының нысанын толтыру бойынша түсіндірме (245 мониторинг жоспары)

1. Парниктік газдар шығарындылары мониторингінің жоспары (бұдан әрі - жоспар) Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 305-бабының 4-тармағына сәйкес әзірленді.

2. Жоспар квоталау субъектілеріне Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 305-бабына сәйкес ұсынылады.

3. Жоспар былайша толтырылады:

1-бөлімде квоталау субъектісінің толық атауы көрсетіледі;

2-бөлімде квоталау субъектісінің бизнес-сәйкестендіру нөмірі көрсетіледі;

3-бөлімде облысты, ауданды, елді мекенді (қала/кент/басқалар) қоса алғанда, квоталау субъектісінің заңды мекенжайы көрсетіледі;

4-бөлімде квоталау субъектісінің байланыс телефоны және факсы көрсетіледі;

5-бөлімде қондырғы операторының электрондық мекенжайы көрсетіледі;

6-бөлімде экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша қондырғы операторы қызметінің негізгі түрі көрсетіледі;

7 – бөлімде қондырғы операторы басшысының деректері көрсетіледі (тегі, аты, әкесінің аты-бар болса);

8 - бөлімде жоспар бойынша жауапты тұлға көрсетіледі – тегі, аты және әкесінің аты-бар болса және оның байланыс деректері: қызметтік телефоны, ұялы телефоны, e-mail;

9-бөлімде Жоспардың қолданылу кезеңі көрсетіледі;

10-бөлімде қондырғыда жүзеге асырылатын және мониторингке жататын қондырғының және қызметтің сипаттамасы көрсетіледі. Сипаттама қондырғының атауын, қондырғымен жүзеге асырылатын қызмет туралы жалпы тұжырымдарды, орындалатын қызметтің әрбір түрінің қысқаша сипаттамасын, сондай-ақ әрбір қызмет түрі үшін пайдаланылатын техникалық құрылыстарды қамтиды;

4. 11-бөлімде қондырғы бойынша парниктік газдар мониторингі жүзеге асырылатын парниктік газдар шығарындылары көздерінің тізбесі көрсетіледі:

Б «қондырғының атауы» бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

В «көз атауы» бағанында парниктік газдар шығарындысының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«көз №» 1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Экономикалық қызметтің жалпы жіктеуіші бойынша қызмет түрі» деген 2-бағанда экономикалық қызметтің жалпы жіктеуіші бойынша қондырғы қызметінің түрі көрсетіледі;

«Әкімшілік-аумақтық объектілердің жалпы жіктеуіші бойынша географиялық орналасуы» деген 3-бағанда қондырғының әкімшілік-аумақтық объектілердің жалпы жіктеуіші бойынша географиялық орналасуы көрсетіледі;

«Парниктік газдар шығарындыларының көзі болып табылатын пайдаланылатын отынның немесе өнеркәсіптік процестің түрі» деген 4-бағанда парниктік газдар шығарындыларының көзі болып табылатын пайдаланылатын отынның немесе қондырғының өнеркәсіптік процесінің түрі көрсетіледі.

5. 12-бөлімде әрбір көз үшін (бу немесе ыстық су өндіруге арналған қазандар, әртүрлі технологиялық процестер үшін қажетті жылу энергиясының көздері, цемент немесе балқыту пештері, көміртегі шикізатын тасымалдауға арналған стационарлық жүйелер, алауларда ілеспе газды жағу, парниктік газдар шығарындыларына байланысты технологиялық процестер) пайдаланылатын технологияның, қуаттың және жұмыстың уақытша кезеңінің сипаттамалары көрсетіледі.

«Жол коды» А бағанында жол коды көрсетіледі;

«Көз нөмірі» Б бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын толық атауы көрсетіледі;

«Пайдаланылатын технологияның сипаттамасы» Г бағанында парниктік газдар шығарындылары көздерінің технологиялық процестерін сипаттайтын пайдаланылатын технологияның сипаттамасы көрсетіледі;

«Белгіленген қуат (өлшем бірлігі) (болған жағдайда)» деген 1-бағанда қуат болған жағдайда өлшем бірліктерінде көздің белгіленген қуаты көрсетіледі;

"Жұмыс уақыты, сағат/жыл» деген 2-бағанда жылына парниктік газдар шығарындылары көздерінің жұмыс сағаттарының саны көрсетіледі;

6. 13-бөлімде парниктік газдар шығарындыларының мониторингі үшін пайдаланылатын әдістің сипаттамасы көрсетіледі (есептеу немесе өлшеу негізінде):
13.1-бөлімде есептеу негізінде әдістердің сипаттамасы көрсетіледі:
13.1.1) бөлімде пайдалануға жоспарланған парниктік газдар шығарындыларын есептеу әдістемесі көрсетіледі;
13.1.2) бөлімде парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін жоспарланатын парниктік газдар шығарындыларының коэффициенттері көрсетіледі.
«Жол коды» А бағанында жол коды көрсетіледі;
«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;
«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындысының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;
«Көз №» 1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;
«Деңгей» 2-бағанында әрбір көз бойынша әдістеменің деңгейі көрсетіледі, оған сәйкес коэффициенттер есептеледі;
«Жылу шығару нетто-мәнінің коэффициенті (отын тоннасына терраДжоуль)» 3-бағанында отын тоннасына терраДжоуль бірліктерінде жылу шығару нетто - мәнінің коэффициенті көрсетіледі;
«Тотығу коэффициенті (отын жағылған жағдайда)» 4-бағанда отын жағылған жағдайда тотығу коэффициенті көрсетіледі;
«Қайта құру коэффициенті (өнеркәсіптік процестер жағдайында)» 5-бағанда өнеркәсіптік процестер жағдайында қайта құру коэффициенті көрсетіледі;
«Көміртегі құрамының коэффициенті (терраджоульге немесе өнім бірлігіне тонна)» 6-бағанда көміртегі құрамының коэффициенті бірліктерде - терраджоульге тонна немесе өнім бірлігі көрсетіледі;
13.2-бөлімде өлшеу негізінде әдісті сипаттау көрсетіледі;
13.2. 1) бөлімде қондырғы операторының жылу шығарғыш нетто-мәннің шамасын, көміртегі құрамын, сондай-ақ шығарындылардың коэффициенттерін анықтаған кезде отын, шикізат немесе өнім сынамаларын алу деректерінің сипаттамасы көрсетіледі:
«Жол коды» А бағанында жол коды көрсетіледі;
«Отын, шикізат немесе өнім түрі» Б бағанында отын, шикізат немесе өнім түрі көрсетіледі;
«Сынама алу нүктесі» В бағанында сынама алу нүктесі көрсетіледі;
«Сынамаларды іріктеу параметрі» Г бағанында сынамаларды іріктеу параметрі көрсетіледі;
«Сынамаларды іріктеу әдісі (әдістің қысқаша сипаттамасы)» Д бағанында әдістемеге сілтеме жасай отырып, сынамаларды іріктеу әдісі көрсетіледі және әдістің қысқаша сипаттамасы беріледі;
«Сынамаларды іріктеу мерзімділігі» Е бағанында сынамаларды іріктеу мерзімділігі көрсетіледі;
«Парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін деректерді беру кезеңділігі» Ж бағанында парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін деректерді беру кезеңділігі көрсетіледі.
Сондай-ақ сынамаларды іріктеуді жүргізетін аккредиттелген зертхананың атауы көрсетіледі. Аккредиттеу туралы куәліктің көшірмесін жоспарға жеке құжатпен қоса беру қажет.
13.2.2-бөлімде отын, шикізат немесе өнім түрінің деректерін анықтауға арналған өлшеу құралдарының сипаттамасы, олар болған жағдайда көрсетіледі:
«Жол коды» А бағанында жол коды көрсетіледі;
«Өлшеу құралының атауы» Б бағанында өлшеу құралының атауы көрсетіледі;
«Орналасуы» деген 1-бағанда қондырғыда өлшеу құралының орналасуы және оны технологиялық процесс схемасында анықтау көрсетіледі. Барлық пайдаланылатын құралдар бірегей идентификатор (мысалы, құралдың сериялық нөмірі) арқылы нақты сәйкестендіріледі. Құралдарын ауыстыру (мысалы, қажетті зақымдануы салдарынан) мониторинг жоспарына елеулі өзгерістер енгізгенін білдірмейді. Бірегей идентификатор мониторинг жоспарынан бөлек құжатталады;
«Өлшем диапазоны» бағаны 2, 3 және 4-бағандарға бөлінеді. 2-бағанда өлшеу құралының өлшем бірлігі көрсетіледі, 3-бағанда аспапты өлшеудің төменгі шегі көрсетіледі, 4-бағанда аспапты өлшеудің жоғарғы шегі көрсетіледі;
«Көрсетілген белгісіздік (+/- %)» деген 5-бағанда өндіруші ерекшелігінің нұсқауларына сәйкес процентпен жұмыс белгісіздігі көрсетіледі;
«Пайдаланудың типтік диапазоны» бағаны 6 және 7-бағандарға бөлінеді. 6-бағанда аспапты пайдалану диапазонының төменгі шегі көрсетіледі, 7-бағанда аспапты пайдалану диапазонының жоғарғы шегі көрсетіледі.

7. 14-бөлімде парниктік газдар шығарындылары көздері бойынша жоспарланатын өзгерістер көрсетіледі. Осы тармақ парниктік газдар шығарындылары көздерінде жоспарланған өзгерістер болған жағдайда толтырылады:
«Жол коды» А бағанында жол коды көрсетіледі;
«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;
«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындысының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;
«Көз №» 1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;
«Өзгерістер» деген 2-бағанда көздер бойынша жоспарланған өзгерістер көрсетіледі;
«Өзгеру жылы» 3-бағанда жоспарланған өзгеру жылы көрсетіледі.
8. 15-бөлімде мерзімділігін көрсете отырып, деректерді жинау және өңдеу, сапаны бақылауды қамтамасыз ету бойынша рәсімдердің сипаттамасы көрсетіледі. Деректер еркін нысанда көрсетіледі.
9. 16-бөлімде парниктік газдар шығарындыларына квоталар көлемін алуды негіздейтін есептер көрсетіледі. Осы тармақты көміртегі квоталарының Ұлттық жоспарының тиісті қолданылу кезеңінде квоталанатын қондырғылар санатына ауысатын әкімшілендіру субъектілерінің қондырғыларына арналған қондырғылар операторлары, жаңа қондырғылар операторлары толтырады.
10. 17-бөлімде мониторингтің белгілі бір кезеңдерін көрсете отырып, қондырғы деңгейіндегі мониторинг пен есептілікке жауапты тұлғалардың Т.А.Ә. көрсетіледі. Деректер еркін нысанда көрсетіледі.
11. 18-бөлімде қондырғы операторы басшысының қолы, тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) көрсетіледі.
12. 19-бөлімде аккредиттелген органның жоспарды растауы көрсетіледі:
1) тармақшада аккредиттелген органның толық атауы, БСН көрсетіледі;
2) тармақшада аккредиттеу туралы аттестаттың нөмірі мен мерзімі көрсетіледі;
3) тармақшада аккредиттелген органның заңды мекенжайы көрсетіледі;
4) тармақшада валидацияға жауапты тұлғаның телефон, факс нөмірі көрсетіледі;
5) тармақшада валидацияға жауапты тұлғаның электрондық поштасы көрсетіледі;
6) тармақшада валидацияға жауапты тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) көрсетіледі;
7) тармақшада көміртегі қос тотығының тоннадағы парниктік газдар шығарындыларының расталатын көлемі, сондай-ақ көміртегі қос тотығының эквивалентіндегі парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі көрсетіледі. Осы тармақты Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінде пайдаланылуы Кодекстің 94-2-бабы 1-тармағының талаптарына жататын жаңа қондырғылардың операторлары, әкімшілендіру субъектілері қондырғыларының операторлары толтырады;
8) тармақшада тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) бар аккредиттелген орган басшысының қолы көрсетіледі.

Парниктік газдар шығарындылары мен
сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу
қағидаларына 2-қосымша

Нысан

Жаңа қондырғы үшін / әкімшілендіру субъектісінің қондырғысы үшін көміртегі квотасын беруге өтініш (Қағида 292)

1. Қондырғы операторының /квоталанатын әкімшілендіру субъектісінің атауы	
2. Жалпы мәліметтер: 2.1. Заңды мекенжайы 2.2. Жеке сәйкестендіру нөмірі (ЖСН) немесе бизнес-сәйкестендіру нөмірі (БСН) 2.3. Байланыс телефондары, факс, электрондық пошта	
3. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша (код және атауы) парниктік газдар шығарындыларын квоталау жөніндегі талаптарға сәйкес келетін қондырғы жататын экономика секторы	
4. Қондырғы атауы:	
5. Қолданыстағы Ұлттық жоспарға сәйкес белгіленген квоталар көлемі:	
Соның ішінде есептік жылда парниктік газдар шығарындыларына сұратылатын квоталар көлемі:	
6. Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңі	20__ жылғы "_____" бастап 20__ жылғы "___" дейін
7. Парниктік газдар шығарындыларына сұратылатын квоталар көлемінің есепті жылы:	
8. Өтінімге мынадай құжаттар қоса беріледі:	1)қондырғының; парниктік газдар шығарындыларының валидацияланған мониторинг жоспары (түпнұсқа); 3) заңды тұлға үшін – заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы куәліктің* көшірмесі немесе анықтамасы

Басшы_____

(тегі, аты және әкесінің аты (болған жағдайда), лауазымы, қолы)

Парниктік газдар шығарындылары
мен сіңірулері саласындағы
мемлекеттік реттеу қағидаларына 3-
қосымша

Нысан

Квоталау субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп
(502 Есеп нысаны)

Индекс: № 1 нысан
Кезеңділігі: жылдық
Ұсынатын тұлғалар тобы: Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 301-бабына сәйкес көміртегі квотасы бойынша талаптарға жататын квоталау субъектілері.
Қайда ұсынылады: Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органы.
Ұсыну мерзімі: есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін.

Квоталау субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп

1. Квоталау субъектісінің толық атауы _____

2. Бизнес сәйкестендіру нөмірі (бұдан әрі – БСН)_____

3. Квоталау субъектісінің заңды мекен-жайы (облысты, ауданды, елді мекенді (қала / кент\басқаларды қоса алғанда)) _____

4. WGS84 координаталарын анықтаудың халықаралық жүйесі бойынша қондырғының физикалық мекенжайы (түрдің ені/ұзындығы: NN.nnnnnn,EE.eeeeee)

1) _____
2) _____
3) _____
n) _____

5. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша көміртекті квоталау жүзеге асырылатын қызмет түрі

_____

6. Парниктік газдарды түгендеу туралы есеп бойынша жауапты тұлға (тегі, аты және әкесінің аты – бар болған жағдайда (бұдан әрі - Т.А.Ә.), байланыс деректері (тел., моб. тел., e-mail)_____

7. Есепті жыл _____

8. Стационарлық көздер немесе стационарлық көздерге теңестірілген ұтқыр көздер бойынша есепті жылдағы парниктік газдар шығарындыларының нақты көлемі

Жол коды	Көрсеткіштер атауы												
	Қондырғы атауы	Көз атауы	Көз №	Көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі, тонна	Метан шығарындыларының көлемі		Азот тотығы шығарындыларының көлемі		Перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі		Көміртегі қос тотығы тоннасына баламадағы парниктік газдар шығарындыларының көлемі, барлығы	Барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі қам, тонна	Көміртегі қос тотығы тоннасын баламадағы барлық көздер бойынша парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі
					тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде	тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде	тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде			
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1													
2													
3													
4													
5	Әрбір қондырғы бойынша барлығы:												

Ескерту_____

1. Пайдаланылған есептеу әдістемелері _____

9. Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер

Жол коды	Көрсеткіштер атауы					
	Қондырғ	Көз атауы	Көз №	Отынды тұтыну	Есепті жылы өндірілген өнім	Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер

	ы атауы			түрі	Нақты көлемі***	Өлшем бірлігі (табиғи бірліктерде)*	түрі	Саны ***	Өлшем бірлігі **	Өнімнің әрбір түрі бойынша әрбір қондырғы бойынша жиыны ***	Өлшем бірлігі **	Парниктік газдар шығарындыларының көлемі (тоннада) **				Жылу шығарғыш нетто-мәнінің коэффициенті (отын тоннасына терраДжоуль)	Тотығу коэффициенті (отын жағылған жағдайда) немесе түрлендіру коэффициенті (өнеркәсіптік процестер жағдайында)	Көміртегі шығарындыларының коэффициенті, терраджоульге тонна немесе өнім бірлігіне
												көмір тегінің қос тотығы	метан	азот тотығы	перфтор көміртектер			
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1																		
2																		
3																		
4																		

Ескерту_____

* Мұнай мен газды тасымалдаумен айналысатын кәсіпорындар үшін жағылатын отын көлемі табиғи бірліктерде, сондай-ақ ТДж-да беріледі.

** Өндірілген өнім санының өлшем бірлігі ретінде МВт-сағ.электр энергиясын және Гкал жылу энергиясын өндіруді қоспағанда, тонна пайдаланылады.

*** Деректер үтірден кейін үш санға дейін дөңгелектеумен көрсетіледі.

10. Есепті жылдағы осы қондырғылардың өзгеруі (факті бойынша)

Жол коды	Қондырғы атауы	Қызмет түрі	Есепті жылдағы осы қондырғылардың	Ескерту

			өзгеруі	
А	Б	В	Г	Д
1		Сатып алу		
2		Иеліктен шығару		
3		Аутсорсинг		
4		Өндірісті қысқарту		
5		Өндірісті кеңейту		
6		Энергия тиімділігі және энергия үнемдеу, басқа технологияға немесе отынға көшу жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру		
7		Парниктік газдар шығарындыларын азайту жөніндегі ішкі жобаларды жүзеге асыру (парниктік газдар көлемі)		
8		Есептеу әдіснамасын (мониторинг жоспарын) өзгерту (иә / жоқ)		
9		Басқалар		

11. Қондырғы (алынған, сатып алынған, иеліктен шығарылған және берілген) бойынша көміртегі бірліктері бойынша мәліметтер)

Жол коды	Көрсеткіштер атауы											
	Қондырғы атауы	Көміртегі бірлігінің түрі	Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне арналған квотаның	Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу	Есепті жылы алуға жоспарланған	Есепті жылы сатып алынған көміртегі	Есепті жылы сатып алуға жоспарланған көміртегі бірліктері	Есепті жылы алуға жоспарланған ішкі қысқарту бірліктері	Есепті жылы иеліктен шығарылған көміртегі бірліктері	Есепті жылы иеліктен шығаруға жоспарланғ	Есепті жылы өтеу үшін берілген көміртегі бірліктері	Есепті жылы өтеу үшін беруге жоспарланған көміртегі бірліктері

			алынған бірліктері		кезеңіндегі көміртегі бірліктерінің қалдығы	қосымша квоталар көлемі	бірліктері				ан көміртегі бірліктері		
			тегін бөлу арқылы	аукциона сату арқылы									
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1		Квота бірліктері											
2		Ішкі қысқарту бірліктері											
3		Барлығы											

Ескерту _____

12. Есепті жылдағы мониторинг жоспарындағы өзгерістер

Жол коды	Көрсеткіштер атауы						
	Қондырғы атауы	Көз атауы	Көз №	Мониторинг жоспарына сәйкес кезеңділігі	Мониторинг жоспарынан ауытқу	Ауытқу себептері	Ескерту
А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
1							
2							
3							

13. Қондырғы операторы басшысының қолы (Т.А.Ә.)

14. Есеп валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген органмен (бұдан әрі – аккредиттелген орган)

_____

(ақылға қонымды немесе шектеулі) растау деңгейімен _____ расталған.

1) верификацияны жүзеге асыратын аккредиттелген органның толық атауы, БСН;

2) аккредиттеу туралы аттестаттың нөмірі мен мерзімі немесе аккредиттеу туралы куәліктің күні, сериясы, нөмірі;

3) аккредиттелген органның заңды мекенжайы;
4) телефоны, факсы;
5) электрондық пошта;
6) верификацияға жауапты адамның Т.А.Ә.;
7) әрбір Қондырғы бойынша парниктік газдар шығарындыларын мынадай көлемде растау:
_____ тонна көміртегі қос тотығы;
____ көміртегі қос тотығы эквивалентіндегі ПГ жалпы шығарындыларының тоннасы;
8) аккредиттелген орган басшысының қолы (ТАӘ).

«Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп нысанын» толтыру бойынша түсіндірме

1. Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлу субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есептің нысаны (бұдан әрі – нысан) Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 306-бабының 2-тармағына сәйкес әзірленді.

2. Нысанды квоталау субъектілері Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 301-бабына сәйкес жыл сайын есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін ұсынады.

3. Нысан былайша толтырылады:

1-бөлімде квоталау субъектісінің толық атауы көрсетіледі;

2-бөлімде квоталау субъектісінің бизнес - сәйкестендіру нөмірі (бұдан әрі-БСН) көрсетіледі);

3-бөлімде квоталау субъектісінің заңды мекен-жайы көрсетіледі (облысты, ауданды ,елді мекенді (қала / кент\басқалар));

4-бөлімде WGS84 координаттарын анықтаудың халықаралық жүйесі бойынша қондырғының физикалық мекенжайы көрсетіледі (түрдің ені/ұзындығы: NN.nnnnnn,EE.eeeeee);

5-бөлімде экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша көміртекті квоталау жүзеге асырылатын қызмет түрі көрсетіледі;

6 - бөлімде парниктік газдарды түгендеу туралы есеп бойынша жауапты тұлға – тегі, аты және әкесінің аты - болған жағдайда және оның байланыс деректері: қызметтік телефоны, ұялы телефоны, e-mail көрсетіледі.;

7-бөлімде есепті жыл көрсетіледі, оның қорытындысы бойынша парниктік газдар шығарындыларын түгендеу туралы есеп әзірленді.

4. 8-бөлімде стационарлық көздер немесе стационарлық көздерге теңестірілген ұтқыр көздер бойынша есепті жылға парниктік газдар шығарындыларының нақты көлемі көрсетіледі:

«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«Көз №» 8.1 -бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі, тонна» деген 8.2-бағанда көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі тоннада көрсетіледі;

«Метан шығарындыларының көлемі» бағаны 3 және 4 бағандарға бөлінеді. 3-бағанда метан шығарындыларының көлемі тоннамен көрсетіледі, 4-бағанда көміртегі қос тотығы тоннасына баламада метан шығарындыларының көлемі көрсетіледі;

«Азот шала тотығы шығарындыларының көлемі» бағаны 5 және 6-бағандарға бөлінеді. 5-бағанда азот шала тотығы шығарындыларының тоннадағы көлемі көрсетіледі, 6-бағанда азот шала тотығы шығарындыларының көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі көлемі көрсетіледі;

«Перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі» бағаны 7 және 8-бағандарға бөлінеді. 7-бағанда перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі тоннада көрсетіледі, 8-бағанда көміртегі қос тотығы тоннасына баламада перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі көрсетіледі;

«Көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі парниктік газдар шығарындыларының көлемі, барлығы» 8.9-бағанда әрбір көз бойынша барлық парниктік газдар бойынша шығарындылардың жалпы көлемі көрсетіледі. Парниктік газдар шығарындыларының көлемі көміртегі қос тотығы тоннасының баламасында көрсетіледі;

«Барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі, тонна» 8.10-бағанында барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі тоннада көрсетіледі;

«Көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі барлық көздер бойынша парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі» 8.11-бағанында барлық көздер бойынша көміртегі

қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі көрсетіледі;

«Әрбір қондырғы бойынша барлығы» деген жолда 2,3,4,5,6,7,8 және 9-бағандарда көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі әрбір қондырғы бойынша парниктік газдар шығарындыларының жалпы саны көрсетіледі;

«Ескертуде» кестеге қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. көрсетіледі.

5. 9-бөлімде есептеу деңгейін пайдалануды көрсете отырып, парниктік газдар шығарындыларының көлемін есептеу бойынша әрбір пайдаланылған әдістеменің толық атауы көрсетіледі.

6. 10-бөлімде есеп айырысу үшін пайдаланылған коэффициенттер көрсетіледі:

«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«Көз №» 10.1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын олардың орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Тұтынылған отын» бағаны 2, 3 және 4-бағандарға бөлінеді. 2-бағанда пайдаланылған пайдаланылған отынның түрі көрсетіледі, 3-бағанда пайдаланылған пайдаланылған отынның нақты көлемі көрсетіледі және 4-бағанда сілтемелерді ескере отырып, өлшем бірлігі (заттай бірліктерде) көрсетіледі;

«Есепті жылы өндірілген өнім» бағаны 5, 6, 7, 8 және 9-бағандарға бөлінеді. 5-бағанда өндірілген өнімнің түрі көрсетіледі, 6-бағанда өндірілген өнімнің саны көрсетіледі, 7-бағанда сілтемеге сәйкес өлшем бірлігі көрсетіледі, 8-бағанда өнімнің әрбір түрі бойынша әрбір Қондырғы бойынша сомадағы өнімнің қорытынды көлемі көрсетіледі, 9-бағанда сілтемеге сәйкес өлшем бірлігі көрсетіледі;

«Парниктік газдарды сайлау көлемі (тоннамен)» бағаны 10,11,12 және 13-бағандарға бөлінеді. 10-бағанда көміртектің қос тотығының көлемі тоннамен көрсетіледі, 11-бағанда метан шығарындыларының саны тоннамен көрсетіледі, 12-бағанда азот тотығы тоннамен көрсетіледі, 13-бағанда перфторкөміртектер тоннамен көрсетіледі;

«Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер» бағаны 14, 15 және 16-бағандарға бөлінеді. 14-бағанда жылу шығарғыш нетто-мәнінің коэффициенті, бірліктерде - отынның бір тоннасына терраДжоуль көрсетіледі; 15-бағанда отын жағылған жағдайда тотығу коэффициенті не өнеркәсіптік процестер жағдайында түрлендіру коэффициенті көрсетіледі, 16 - бағанда көміртегі шығарындыларының коэффициенті, бірліктерде-терраджоульге тонна немесе өнім бірлігіне көрсетіледі;

«Ескертуде» кестеге қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. көрсетіледі.

7. 11-бөлімде есепті жылы болған қондырғылар деректерінің өзгеруі көрсетіледі:

«Қондырғының атауы» Б бағанында өзгерістер болған қондырғы көрсетіледі;

«Қызмет түрі» В бағанында өзгерістер болған қызмет түрі көрсетіледі;

«Есепті жыл ішіндегі осы қондырғылардың өзгеруі» Г бағанында есепті жыл ішінде болған қондырғының өзгерістері сипатталады;

«Ескерту» деген Д бағанында ескертулер көрсетіледі;

11.1 «Сатып алу» жолында есепті жылы көміртегі бірліктерін сатып алу болды ма көрсетіледі;

11.2 «Иеліктен шығару» жолында есепті жылы көміртегі бірліктерін иеліктен шығару (сату, көміртегі бірліктерін өзге қондырғыға беру) болмағандығы көрсетіледі;

«Аутсорсинг» деген 11.3-жолында есепті жылы көміртегі бірліктерінің аутсорсингі жүзеге асырылмағаны көрсетіледі;

«Өндірісті қысқарту» деген 11.4-жолында қондырғыда өндірісті қысқарту жүргізілгені көрсетіледі;

«Өндірісті кеңейту» 11.5-жолында қондырғыда өндірісті кеңейту жүргізілгені көрсетіледі;

«Энергия тиімділігі және энергия үнемдеу, басқа технологияға немесе отынға көшу жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру» 11.6-жолында қондырғыда энергия тиімділігі және энергия үнемдеу, басқа технологияға немесе отынға көшу жөніндегі іс-шаралар көрсетіледі;
«Парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша ішкі жобаларды жүзеге асыру (парниктік газдар көлемі)» 11.7-жолында парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша ішкі жобаларды жүзеге асыру нәтижесінде қысқартылған парниктік газдар көлемі көрсетіледі;
«Есеп айырысу әдіснамасының өзгеруі (мониторинг жоспары) (иә/жоқ)" 11.8 -жолында есеп айырысу әдіснамасының өзгергені немесе жүргізілмегені көрсетіледі;
«Басқалар» 11.9 -жолында есепті жыл ішінде қондырғылар бойынша болған өзгерістердің өзге де себептері көрсетіледі.
8. 12-бөлімде әрбір қондырғы бойынша көміртегі бірліктері (алынған, сатып алынған, иеліктен шығарылған және берілген) бойынша мәліметтер көрсетіледі:
«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;
«Көміртегі бірлігінің түрі» В бағанында көміртегі бірлігінің түрі көрсетіледі
«Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне квотаның алынған бірліктері» деген 12-бағанда 1 және 2-бағандарға бөлінеді. 12.1-бағанда тегін бөлу арқылы алынған квотаның көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі. 12.2-бағанда аукционда сату арқылы алынған квотаның көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне көміртегі бірліктерінің қалдығы» 12.3-бағанында өткен есепті кезеңде өтелген көміртегі бірліктерін ескере отырып, Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне көміртегі бірліктерінің қалдығы көрсетіледі;
«Есепті жыл үшін алуға жоспарланған қосымша квоталар көлемі» 12.4-бағанында есепті жыл үшін уәкілетті органнан алу жоспарланып отырған квота бірліктерінің қосымша көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылда сатып алынған көміртегі бірліктері» 12.5-бағанында есепті жылға сатып алынған көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылы сатып алуға жоспарланған көміртегі бірліктері» 12.6-бағанында есепті жылы сатып алуға жоспарланған көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылы алуға жоспарланған ішкі қысқарту бірліктері» 12.7-бағанында есепті жылы алуға жоспарланған ішкі қысқарту бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылы иеліктен шығарылған көміртегі бірліктері» 12.8-бағанында есепті жылға иеліктен шығарылған (сатылған көміртегі бірліктері, басқа қондырғыға бөлінген көміртегі бірліктері) көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылы иеліктен шығаруға жоспарланған көміртегі бірліктері» 12.9-бағанында есепті жылы иеліктен шығаруға жоспарланған (сатуға, басқа қондырғыға бөлуге) көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жылы өтеу үшін берілген көміртегі бірліктері» 12.10-бағанында есепті жылы міндеттемелерді өтеу үшін берілген көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Есепті жыл үшін өтеу үшін беруге жоспарланған көміртегі бірліктері» 12.11-бағанында есепті жыл үшін міндеттемелерді өтеу үшін беруге жоспарланған квоталар бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«Көміртегі бірліктері» 12.1 -жолында Б бағандары бойынша көміртегі бірліктерінің көлемі көрсетіледі, 12.1, 12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.6, 12.8, 12.9, 12.10, 12.11;
«Шығарындыларды ішкі азайту бірліктері» 12.2-жолында 12.7-бағанға сәйкес парниктік газдар шығарындыларын ішкі азайту бірліктерінің көлемі көрсетіледі;
«БАРЛЫҒЫ» 12.3-жолында Б бағандары бойынша көміртегі бірліктерінің жалпы көлемі көрсетіледі, 12.1, 12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.6, 12.7, 12.8,12.9, 12.10, 12.11;
«Ескертуде» кестеге қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. көрсетіледі.
9. 13-бөлімде есепті жылдағы мониторинг жоспарындағы өзгерістер көрсетіледі:
«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;
«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«Көз №» Г бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Мониторинг жоспарына сәйкес кезеңділігі» Д бағанында мониторинг жоспарына сәйкес мониторинг кезеңділігі көрсетіледі;

«Мониторинг жоспарынан ауытқу» Е бағанында мониторинг жоспарынан ауытқу көрсетіледі;

«Ауытқу себептері» Ж бағанында мониторинг жоспарынан ауытқу себептері көрсетіледі;

«Ескерту» деген З бағанында ескертулер көрсетіледі.

10. 14-бөлімде қондырғы операторы басшысының қолы, болған жағдайда тегі, аты, әкесінің аты көрсетіледі.

11. 15-бөлімде валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген органның парниктік газдар шығарындыларын түгендеу туралы есепті растау деңгейімен (ақылға қонымды немесе шектеулі) растауы көрсетіледі:

1) тармақшада верификацияны жүзеге асыратын валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген органның толық атауы, БСН көрсетіледі;

2) тармақшадағы аккредиттеу туралы аттестаттың нөмірі және мерзімі немесе аккредиттеу туралы куәліктің күні, сериясы, нөмірі;

3) тармақшада валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген органның заңды мекенжайы көрсетіледі;

4) тармақшада верификатордың телефон, факс нөмірі көрсетіледі;

5) тармақшада верификатордың электрондық поштасы көрсетіледі;

6) тармақшада верификацияға жауапты болған кезде тегі, аты, әкесінің аты көрсетіледі;

7) тармақшада көміртегі қос тотығының тонналарында әрбір қондырғы бойынша парниктік газдар шығарындыларының расталатын көлемі көрсетіледі; сондай-ақ әрбір қондырғы бойынша көміртегі қос тотығының эквивалентінде парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі көрсетіледі.;

8) тармақшада болған жағдайда тегі, аты, әкесінің аты бар валидация және верификация жөніндегі аккредиттелген орган басшысының қолы көрсетіледі.

Әкімшілендіру
субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп

Индексі: № 2 нысан
Кезеңділігі: жылдық
Ұсынатын тұлғалар тобы: Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 313-бабына сәйкес әкімшілендіру субъектілері.
Қайда ұсынылады: қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері
Ұсыну мерзімі: есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін.

Әкімшілендіру субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп

1. Әкімшілендіру субъектісінің толық атауы, бизнес-сәйкестендіру нөмірі немесе жеке сәйкестендіру нөмірі _____

2. Әкімшілендіру субъектісінің заңды мекен-жайы (облысты, ауданды ,елді мекенді (қала / кент\басқалар)) _____

3. WGS84 координаталарын анықтаудың халықаралық жүйесі бойынша қондырғының физикалық мекенжайы (түрдің ені/ұзындығы: NN.nnnnnn,EE.eeeeee)

1) _____
2) _____
3) _____
n) _____

4. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша қызмет түрі

_____

5. Парниктік газдарды түгендеу туралы есеп бойынша жауапты тұлға (тегі, аты және әкесінің аты – бар болған жағдайда (бұдан әрі - ТАӘ), байланыс деректері (қызмет). тел., моб.тел., e-mail)_____

6. Есепті жыл _____

7. Стационарлық көздер немесе стационарлық көздерге теңестірілген ұтқыр көздер бойынша есепті жылдағы парниктік газдар шығарындыларының нақты көлемі

Жол коды	Көрсеткіштер атауы												
	Қондырғы атауы	Көз атауы	Көз №	Көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі, тонна	Метан шығарындыларының көлемі		Азот тотығы шығарындыларының көлемі		Перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі		Көміртегі қос тотығы тоннасына баламадағы парниктік газдар шығарындыларының көлемі, барлығы	Барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі қам, тонна	Көміртегі қос тотығы тоннасын баламадағы барлы көздер бойынша парниктік газдар шығарындыларын жалпы көлемі
					тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде	тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде	тонна	көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентінде			
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1													
2													
3													
4													
5	Әрбір қондырғы бойынша барлығы:												

Ескерту_____

9. Пайдаланылған есептеу әдістемелері _____

10. Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер

Кол коды	Көрсеткіштер атауы					
	Қондырғ	Көз атауы	Көз №	Отынды тұтыну	Есепті жылы өндірілген өнім	Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер

	ы атауы			түрі	Нақты көлемі***	Өлшем бірлігі (табиғи бірліктерде)*	түрі	Саны ***	Өлшем бірлігі **	Өнімнің әрбір түрі бойынша әрбір қондырғы бойынша жиыны ***	Өлшем бірлігі **	Парниктік газдар шығарындыларының көлемі (тоннада) **				Жылу шығарғыш нетто-мәнінің коэффициенті (отын тоннасына терраДжоуль)	Тотығу коэффициенті (отын жағылған жағдайда) немесе түрлендіру коэффициенті (өнеркәсіптік процестер жағдайында)	Көміртегі шығарындыларының коэффициенті, терраджоульге тонна немесе өнім бірлігіне
												көмір тегінің қос тотығы	метан	азот тотығы	перфтор көміртектер			
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1																		
2																		
3																		
4																		

Ескерту_____

* Мұнай мен газды тасымалдаумен айналысатын кәсіпорындар үшін жағылатын отын көлемі табиғи бірліктерде, сондай-ақ ТДж-да беріледі.

** Өндірілген өнім санының өлшем бірлігі ретінде МВт-сағ.электр энергиясын және Гкал жылу энергиясын өндіруді қоспағанда, тонна пайдаланылады.

*** Деректер үтірден кейін үш санға дейін дөңгелектеумен көрсетіледі.

11. Ішкі қысқарту бірліктері (алынған, иеліктен шығарылған) бойынша мәліметтер

Жол код	Көрсеткіштер атауы

ы					
	Қондырғы атауы	Көміртегі бірлігінің атауы	Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне алынған ішкі қысқарту бірліктері	Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне алынған ішкі қысқарту бірліктерінің қалдығы	Есепті жылы иеліктен шығарылған көміртегі бірліктері
А	Б	В	1	2	3
1		Шығарындыларды ішкі азайту бірліктері			

Ескерту _____

12. Ұйым басшысының қолы (ТАӘ)_____

«Әкімшілендіру субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есеп нысанын» толтыру бойынша түсіндірме

1. Әкімшілендіру субъектілері үшін парниктік газдарды түгендеу туралы есептің нысаны (бұдан әрі – нысан) Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 313-бабының 2-тармағына сәйкес әзірленді.

2. Нысанды қондырғы операторлары Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 313-бабына сәйкес жыл сайын есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін ұсынады.

3. Нысан былайша толтырылады:

1. 1-бөлімде әкімшілендіру субъектісінің толық атауы, қондырғы операторының бизнес-сәйкестендіру нөмірі немесе жеке сәйкестендіру нөмірі көрсетіледі;

2. 2-бөлімде әкімшілік ету субъектісінің заңды мекен-жайы (облысты, ауданды, елді мекенді (қала / кент\басқалар) көрсетіледі);

3. 3-бөлімде WGS84 координаттарын анықтаудың халықаралық жүйесі бойынша қондырғының физикалық мекенжайы көрсетіледі (түрдің ені/ұзындығы: NN.nnnnnn, EE.eeeeee);

4. 4-бөлімде экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша қызмет түрі көрсетіледі;

5. 5 - бөлімде парниктік газдарды түгендеу туралы есеп бойынша жауапты тұлға – тегі, аты және әкесінің аты - болған жағдайда және оның байланыс деректері: қызметтік телефоны, ұялы телефоны, e-mail көрсетіледі;

6. 6-бөлімде есепті жыл көрсетіледі, оның қорытындысы бойынша парниктік газдар шығарындыларын түгендеу туралы есеп әзірленді.

7. 7-бөлімде стационарлық көздер немесе стационарлық көздерге теңестірілген ұтқыр көздер бойынша есепті жылға парниктік газдар шығарындыларының нақты көлемі көрсетіледі:

«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«Көз №» 7.1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын, олардың орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі, тонна» 7.2-бағанында көміртегі қос тотығы шығарындыларының көлемі тоннада көрсетіледі;

«Метан шығарындыларының көлемі» бағаны 3 және 4 бағандарға бөлінеді. 3-бағанда метан шығарындыларының көлемі тоннамен көрсетіледі, 4-бағанда көміртегі қос тотығы тоннасына баламада метан шығарындыларының көлемі көрсетіледі;

«Азот шала тотығы шығарындыларының көлемі» бағаны 5 және 6-бағандарға бөлінеді. 5-бағанда азот шала тотығы шығарындыларының тоннадағы көлемі көрсетіледі, 6-бағанда азот шала тотығы шығарындыларының көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі көлемі көрсетіледі;

«Перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі» бағаны 7 және 8-бағандарға бөлінеді. 7-бағанда перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі тоннада көрсетіледі, 8-бағанда көміртегі қос тотығы тоннасына баламада перфторкөміртектер шығарындыларының көлемі көрсетіледі;

«Көміртегі қос тотығы тоннасына баламалы парниктік газдар шығарындыларының көлемі, барлығы" 7.9-бағанында әрбір көз бойынша барлық парниктік газдар бойынша

шығарындылардың жалпы көлемі көрсетіледі. Парниктік газдар шығарындыларының көлемі көміртегі қос тотығы тоннасының баламасында көрсетіледі;

«Барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі, тонна» 7.10-бағанында барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы шығарындыларының жалпы көлемі тоннада көрсетіледі;

«Көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі барлық көздер бойынша парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі» 7.11-бағанында барлық көздер бойынша көміртегі қос тотығы тоннасының эквивалентіндегі парниктік газдар шығарындыларының жалпы көлемі көрсетіледі;

«Әрбір қондырғы бойынша барлығы» деген жолда 2,3,4,5,6,7,8 және 9-бағандарда әрбір қондырғы бойынша парниктік газдар шығарындыларының жалпы саны көрсетіледі;

«Ескерту» бағанында ескертулер (қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. кестеге) көрсетіледі.

5. 8-бөлімде есептеу деңгейін пайдалануды көрсете отырып, парниктік газдар шығарындыларының көлемін есептеу бойынша әрбір пайдаланылған әдістеменің толық атауы көрсетіледі.

6. 9-бөлімде есеп айырысу үшін пайдаланылған коэффициенттер көрсетіледі:

«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

«Көз атауы» В бағанында парниктік газдар шығарындыларының себебі болып табылатын көздің толық атауы көрсетіледі;

«Көз №» 9.1-бағанында қондырғы операторында жасалатын және сақталатын олардың орналасу схемасына сәйкес 0001-ден 5999-ға дейінгі шектерде көз нөмірі көрсетіледі. Жаңа көз пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жою кезінде оның нөмірі бұдан әрі пайдаланылмайды;

«Тұтынылған отын» бағаны 2, 3 және 4-бағандарға бөлінеді. 2-бағанда пайдаланылған тұтынылған отынның түрі көрсетіледі, 3-бағанда пайдаланылған тұтынылған отынның нақты көлемі көрсетіледі және 4-бағанда сілтемелерді ескере отырып, өлшем бірлігі көрсетіледі;

«Есепті жылы өндірілген өнім» бағаны 5, 6, 7, 8 және 9-бағандарға бөлінеді. 5-бағанда өндірілген өнім түрі көрсетіледі, 6-бағанда өндірілген өнім саны көрсетіледі, 7-бағанда сілтемеге сәйкес өлшем бірлігі көрсетіледі, 8-бағанда өнімнің әрбір түрі бойынша әрбір қондырғы бойынша өнім көлемі көрсетіледі, 9-бағанда сілтемеге сәйкес өлшем бірлігі көрсетіледі;

«Парниктік газдарды сайлау көлемі (тоннамен)» бағаны 10,11,12 және 13-бағандарға бөлінеді. 10-бағанда көміртегі қос тотығының көлемі тоннамен көрсетіледі, 11-бағанда метан тоннамен көрсетіледі, 12-бағанда азот тотығы тоннамен көрсетіледі, 13-бағанда перфторкөміртектер тоннамен көрсетіледі;

«Есептеу үшін пайдаланылған коэффициенттер» бағаны 14, 15 және 16-бағандарға бөлінеді. 14-бағанда жылу шығарғыш нетто-мәнінің коэффициенті, бірліктерде - отынның бір тоннасына терраДжоуль көрсетіледі; 15-бағанда отын жағылған жағдайда тотығу коэффициенті не өнеркәсіптік процестер жағдайында түрлендіру коэффициенті көрсетіледі, 16 - бағанда көміртегі шығарындыларының коэффициенті, бірліктерде-терраджоульге тонна немесе өнім бірлігіне көрсетіледі;

«Ескерту» бағанында ескертулер (қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. кестеге) көрсетіледі.

7. 10-бөлімде шығарындыларды ішкі азайту бірліктері (алынған, иеліктен шығарылған) бойынша мәліметтер көрсетіледі.):

«Қондырғының атауы» Б бағанында қондырғының атауы көрсетіледі;

«Көміртегі бірлігінің түрі» В бағанында көміртегі бірлігінің түрі көрсетіледі;

«Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне ішкі қысқартудың алынған бірліктері» 10.1-бағанында Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне алынған ішкі қысқарту бірліктерінің көлемі көрсетіледі;

«Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне алынған ішкі қысқарту бірліктерінің қалдығы» 10.2-бағанында Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарының қолданылу кезеңіне алынған ішкі қысқарту бірліктерінің қалдығы көрсетіледі;

«Есепті жылы иеліктен шығарылғандар» 10.3-бағанында есепті жылы иеліктен шығарылған ішкі қысқарту бірліктерінің көлемі көрсетіледі.

«Ескерту» бағанында ескертулер (қосымша жазбалар, түсініктемелер және т.б. кестеге) көрсетіледі.

8. 11-бөлімде қондырғы операторы басшысының қолы, тегі, аты, болған жағдайда әкесінің аты көрсетіледі.

Парниктік газдар
шығарындылары мен
сіңірулері саласындағы
мемлекеттік реттеу
қағидаларына 4-қосымша

Нысан

Көміртегі квотасының көлемін өзгертуге өтініш (Қағида 292)

1. Қондырғы операторының атауы	
2. Жалпы мәліметтер: 2.1. Заңды мекенжайы 2.2. Жеке сәйкестендіру нөмірі (ЖСН) немесе бизнес-сәйкестендіру нөмірі (БСН) 2.3. Байланыс телефондары, факс, электрондық пошта	
3. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша (код және атауы) парниктік газдар шығарындыларын квоталау жөніндегі талаптарға сәйкес келетін қондырғы жататын экономика секторы	
4. Қолданыстағы ұлттық жоспарға сәйкес белгіленген квоталар көлемі:	
5. Көміртегі квотасының сұралатын қосымша көлемі:	
6. Қосымша квотаның көлемін ескере отырып, көміртегі квотасының жалпы көлемі	
8. Көміртегі квотасының қосымша көлемі сұралатын есепті жыл	
9. Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:	1) сұратылған қосымша көміртегі квотасының көлемін негіздейтін есептер
Атауы_____ _____ _____	Мекенжайы_____ Телефоны _____ Электрондық мекенжайы _____
Орындаушы _____	(ТАӘ (бар болған жағдайда), қолы _____ Телефоны_____
Басшы_____ Бас есепші_____	(ТАӘ (бар болған жағдайда), қолы _____ (ТАӘ (бар болған жағдайда), қолы _____

Басшы_____

(тегі, аты және әкесінің аты(болған жағдайда), лауазымы, қолы)

Парниктік газдар шығарындылары мен
сіңірулері саласындағы мемлекеттік реттеу
қағидаларына 5-қосымша

Нысан

Көміртегі квоталарын өтеуге өтініш (Қағида 292)

1. Қондырғы операторының атауы	
2. Жалпы мәліметтер: 2.1. Заңды мекенжайы 2.2. Жеке сәйкестендіру нөмірі (ЖСН) немесе бизнес-сәйкестендіру нөмірі (БСН) 2.3. Байланыс телефондары, факс, электрондық пошта	
3. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші бойынша (код және атауы) парниктік газдар шығарындыларын квоталау жөніндегі талаптарға сәйкес келетін қондырғы жататын экономика секторы	
4. Өтелетін көміртегі квотасының жалпы көлемі	_____ тонна
4.1. Өтеу үшін сатып алынған көміртегі бірліктері	_____ тонна
4.2. Шығарындыларды ішкі азайту бірліктері	_____ тонна
4.3. Квота бірліктерінің қосымша көлемі	_____ тонна
5. Есепті жыл	20__ жыл

Басшы_____

(тегі, аты және әкесінің аты(болған жағдайда), лауазымы, қолы)

2. Валидация және верификация жүргізу қағидаларының жобасы

Жаңа экологиялық кодекс жобасына сәйкес парниктік газдарды Валидациялау және верификациялау жөнінде жаңа бап әзірленді.

Осы есепте ұсынылған Валидация мен верификацияны жүргізу қағидаларының жобасы бойынша ұсыныстар жаңа Экологиялық кодекс жобасының 316-бабының 8-тармағына сәйкес әзірленді және валидация мен верификацияны жүргізу жөніндегі ұлттық және халықаралық стандарттардың негізгі талаптарын қамтиды.

Валидация және верификация жүргізу қағидаларының 6 тарауы және 2 қосымшасы бар, онда мынадай ережелер айқындалған:

1. Жалпы ережелер – Қағида жобасында пайдаланылатын негізгі терминдерді айқындайды;

2. Валидация және верификация рәсімдерін жүргізуге арналған талаптар – осы ереже валидация және верификация жүргізудің негізгі талаптары мен принциптерін анықтайды;

3. Валидация және верификация қызметтеріне конкурс өткізу – тарауда валидация және верификация қызметтеріне конкурс өткізу сәті, конкурстың басталу кезеңі, деректерді растау үшін валидация және верификация жөніндегі органды таңдауға қойылатын негізгі талаптар анықталған;

4. Валидация және верификация жүргізу үшін дайындық процестері – бұл тарау қондырғы операторы мен валидация және верификация жөніндегі орган арасында шарт жасасу, куәландыру деңгейін, жұмыстардың алдын ала кестесін, мақсаттары мен өлшемдерін, валидацияны немесе верификацияны қолдану саласын және жүргізу кезеңін келісу сияқты ұлттық және халықаралық стандарттарға сәйкес жүргізу талап етілетін валидация және верификация процестеріне дайындықты көздейді. Сондай-ақ валидация немесе верификация жоспарын және сынамаларды іріктеу жоспарын әзірлеу көзделген;

5. Қондырғыға бару - 5-тарауда валидация және верификация жөніндегі сарапшыға және қондырғыға барған кезде парниктік газдар шығарындылары жөніндегі қондырғының есептілігінде ұсынылған деректерді тексеру және растау үшін қондырғы операторына қойылатын негізгі талаптар, деректердің толықтығы және сараптамалық қорытынды үшін ақпарат пен дәлелдемелерді жинау анықталған;

6. Валидация немесе верификация процестерін жүргізу кезінде деректерді растау – соңғы тарау валидация және верификация рәсімдерін жүргізу кезінде есепті жылдағы қондырғыдағы парниктік газдардың үрдісі мен серпінін бағалау, деректерді талдау, аралас деректерді қолдана отырып қиылысатынын тексеру, парниктік газдар шығарындыларының мониторингіне жауапты тұлғалардың сұхбаттары, мониторингтің валидацияланған жоспарына сәйкес парниктік газдар шығарындыларының әдістемелері мен коэффициенттерін қолданудың дұрыстығы, отынды есепке

алуды тексеру, маңыздылық деңгейін есептеу сияқты қажетті ережелерді көздейді. Техникалық рецензенттің тәуелсіз тексеруі, сондай-ақ 6-тарауда көзделеді.

7. Валидация және верификация жүргізу қағидаларына 1-қосымшада қондырғы деректерін растаудың сараптамалық қорытындысының нысаны әзірленді;

8. Валидация және верификация жүргізу қағидаларына 2-қосымшада валидациялық немесе верификациялық есеп нысаны берілген. Төменде валидация және верификация жүргізу қағидасының жобасы келтірілген.

ЖОБА

Валидация және верификация жүргізу қағидасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Валидация және верификация жүргізу қағидасы ҚР Экологиялық кодексінің 316-бабының 8-тармағына сәйкес әзірленген және парниктік газдарды түгендеу туралы есептердің дұрыстығын тексеру және растау рәсімін, парниктік газдар шығарындыларын мониторингілеу жоспарын және қондырғы операторларының басқа да құжаттарын қамтамасыз етуге бағытталған.

2. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) валидация және верификация жөніндегі сарапшы – қондырғы операторының парниктік газдар бойынша есептілікті валидациялауды немесе верификациялауды жүзеге асыратын және есептілікті растауға жауапты болатын құзыретті және тәуелсіз тұлға;

2) растаудың шектеулі деңгейі – валидация және верификация жөніндегі сарапшы растаған қондырғының парниктік газдары бойынша есептілік деректерінің шынайылық деңгейі;

3) маңыздылық - парниктік газдар бойынша бекітуге және болжанатын пайдаланушылардың шешімдеріне жекелеген қателердің немесе олардың жиынтығының, олқылықтар мен бұрмалаулардың әсер ету мүмкіндігі;

4) Техникалық рецензент – валидация және верификация жөніндегі органның құрамына кіретін, валидация немесе верификация процестерінің ашықтығы мен дұрыстығын және олардың Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкестігін растау мақсатында ішкі верификациялық құжаттамаға шолуды жүзеге асыратын тәуелсіз сарапшы.

Парниктік газдарды түгендеу туралы жылдық есепті тексеру есептік жылдан кейінгі жылдың 1 қаңтарынан 1 сәуіріне дейін жүргізіледі.

2-тарау. Валидация және верификация рәсімдерін жүргізуге арналған талаптар

3. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы қондырғы операторына тәуелсіз валидация және верификация рәсімдерін жүргізеді және сараптамалық қорытындыда шынайы және ашық ақпаратты ұсынады.

4. Валидация және верификация жүргізу кезінде валидация және верификация жөніндегі сарапшы келесі қағидаларды ұстанады:

4.1. Бейтараптық қағидасы - валидация және верификация жөніндегі сарапшы парниктік газдардың шығарындылары бойынша қондырғы туралы толық шынайы және нақты ақпаратты көрсетеді. Шешімдер валидация немесе верификация жүргізу кезінде алынатын және басқа мүдделер мен

54

тараптардың ықпалына байланысты емес объективті куәліктер негізінде қабылданады.

Валидация және верификация жөніндегі сарапшы мен қондырғы операторы арасында проблемалар анықталған немесе келіспеушіліктер туындаған жағдайда көрсетілген Тараптар қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға (бұдан әрі – уәкілетті орган) жүгінеді.

4.2. Құзыреттілік қағидасы - валидация және верификация жөніндегі сарапшының қажетті біліктілігі, валидация және верификация бойынша жұмыстарды орындау және қондырғының парниктік газдарының шығарындылары бойынша нақты қорытынды беру үшін тәжірибесі бар болу.

4.3. Нақтылық қағидасы - валидация және верификация жөніндегі сарапшы қондырғы операторы ұсынған және объективті валидация немесе верификация процесінде жиналған куәліктерге негізделген валидация немесе верификация бойынша қорытынды әзірлейді.

4.4. Құпиялылық қағидасы - валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация және верификация жүргізу кезінде қондырғы операторымен әдепті мінез-құлық ұстанады, бұл ретте валидация немесе верификация процесінде алынған немесе жасалған ақпарат жеткілікті себептерсіз ашылмайды.

5. Валидация және верификация рәсімдерін жүргізу кезінде валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация немесе верификация жоспарын әзірлеу кезінде қандай да бір елеулі қателіктердің, кемшіліктердің немесе қате түсіндірулердің Қазақстан Республикасының валидация, верификация саласындағы ұлттық стандарттарға сәйкес ақылға қонымды немесе шектелген деңгейін анықтайды.

3-тарау. Валидация және верификация процестеріне дайындық

6. Қондырғы операторы ҚР Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы № 648 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 12590 болып тіркелген) Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларына (бұдан әрі – Сатып алу туралы қағида) сәйкес конкурс жариялау арқылы есептілікті ұсынғанға дейін кемінде үш ай бұрын валидация мен верификацияны ұйымдастырады.

7. Осы Қағидалардың 6-тармағында көрсетілген конкурсқа қондырғының парниктік газдары бойынша есептілікті әзірлеу үшін қондырғы операторы тартқан немесе бір жыл ішінде есептілік жөнінде консультациялық қызметтер көрсеткен валидация және верификация жөніндегі органдар қатыспайды.

8. Конкурстың қорытындылары бойынша қондырғы операторы қондырғының қызметін жүзеге асыратын экономика секторына тиісті аккредиттеуге ие және қондырғының осы түріне есептілікті растау үшін сарапшылардың құзыретті тобы бар валидация және верификация жөніндегі органды айқындайды.

9. Конкурс өткізілгеннен және валидация мен верификация жөніндегі органды анықтағаннан кейін қондырғы операторы мен валидация және верификация жөніндегі орган валидация және верификация жүргізу үшін дайындық рәсімдерін жүргізеді.

4-тарау. Валидация және верификация жүргізу үшін дайындық процестері

10. Қондырғы операторы мен валидация және верификация жөніндегі орган қондырғының парниктік газдарының шығарындылары бойынша есептілікте көрсетілген деректерді растау үшін валидация немесе верификация жөнінде жұмыстарды жүргізуге шарт жасасады.

11. Қондырғы операторы мен валидация және верификация жөніндегі орган валидация немесе верификация жөнінде жұмыстарды жүргізуге арналған шартта куәландыру деңгейін белгілейді, жұмыстардың алдын ала кестесін, мақсаттары мен өлшемдерін, валидация немесе верификация жүргізу саласын және кезеңін келіседі.

12. Валидация және верификация жөніндегі орган мен қондырғы операторы қосымша уақыт мүмкіндігімен валидация және верификация жүргізу кезеңін көрсетеді. Валидация және верификация жүргізу үшін қосымша уақыт сәйкессіздіктер мен валидация және верификация жүргізу барысында анықталған жағдайда көзделеді.

13. Осы Қағидалардың 11-тармағында көрсетілген процестерді келісу қорытындылары бойынша валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация және верификация жоспарын әзірлейді.

14. Валидация және верификация жоспарында валидация және верификация жүргізумен байланысты ықтимал тәуекелдер және маңыздылық деңгейі көзделеді.

15. Валидация және верификация жоспарында өзгерістер болған жағдайда валидация немесе верификация жөніндегі сарапшы қондырғы операторына және валидация мен верификация жөніндегі органға өзгерістер туралы хабарлайды.

16. Қондырғы операторы валидация және верификация жөніндегі органға алдын ала танысу үшін парниктік газдар бойынша есептілікті, сондай-ақ валидация және верификация жөніндегі орган сұратқан барлық қажетті ақпаратты ұсынады.

17. Валидация немесе верификация жөніндегі сарапшы, сондай-ақ валидация немесе верификация жоспарын әзірлеудің алдын ала кезеңі ретінде деректерді іріктеу жоспарын әзірлейді.

18. Валидация немесе верификация жөніндегі сарапшы деректерді іріктеу жоспарын мыналарды:

а) қондырғы операторымен келісілген растау деңгейін;

б) валидация мен верификацияны қолдану салаларын;

в) кепілдіктің келісілген деңгейін қамтамасыз ету үшін қажетті дәлелдемелердің саны мен түрін (сапалық немесе сандық);

д) парниктік газдар шығарындыларын есептеуге арналған әдістемелерді;

е) егер олар қолайлы және қол жетімді болса, алдыңғы бағалардың ұсыныстары мен нәтижелерін ескере отырып әзірлейді.

19. Деректерді іріктеу жоспары валидация немесе верификация процесінде анықталатын деректердің қателері пайда болуына, болмауына немесе бұрмалануына әкелуі мүмкін жаңа тәуекелдер немесе елеулі проблемалар туындаған жағдайда түзетіледі.

20. Таңдау деректерінің сәйкессіздігі немесе бұрмалануы анықталған жағдайда қондырғы операторы сәйкессіздіктің немесе бұрмалаудың негізгі себептерінің дәлелдерін валидация және верификация жөніндегі сарапшыға ұсынады немесе егер сәйкессіздіктер қате болса, мәндерді түзетеді.

21. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы осы Қағиданың 20-тармағында көрсетілген жағдайларда қосымша іріктеудің мөлшерін анықтайды және іріктеудің әдістемесін, жоспарлары мен нәтижелерін құжаттайды.

5-тарау. Қондырғыға бару

22. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы парниктік газдар шығарындылары бойынша қондырғының есептілігінде ұсынылған деректерді, деректердің толықтығын және сараптамалық қорытынды үшін ақпарат пен дәлелдемелерді жинау мақсатында тексеру және растау үшін қондырғыға барады.

23. Қондырғыға бару және деректерді тексеру барысында валидация және верификация жөніндегі сарапшы мониторингтің валидацияланған жоспарына сәйкес қондырғының сипаттамасын, парниктік газдар шығарындыларын есептеу үшін пайдаланылатын коэффициенттерді, технологиялық процестерді, қондырғыдағы парниктік газдар шығарындылары көздері болып табылатын жабдықтар мен процестердің сипатын, мониторинг жоспарында сипатталған өлшеу аспаптарын және басқа да бастапқы деректер көздерін тексереді.

24. Қондырғы операторы валидация және верификация жөніндегі сарапшыға қондырғыға қатысты және қондырғы туралы қосымша ақпараты бар басқа да объектілерге қол жеткізуді ұсынады.

25. Қондырғыға бару барысында валидация және верификация жөніндегі сарапшы келесі сәттерді бағалайды:

а) қондырғы операторы есептілігінің толықтығы және оның көміртекті квоталау саласындағы ҚР заңнамасының талаптарына сәйкестігі;

б) парниктік газдар шығарындылары мониторингі жоспарының және парниктік газдарды түгендеу туралы есептің сәйкестігі;

в) қондырғының парниктік газдар шығарындылары бойынша есептілік деректерінің және қондырғының нақты деректерінің сәйкестігі;

57

г) парниктік газдар шығарындылары мониторингінің деректерін жинау және басқару жөніндегі ақпаратты;

д) парниктік газдар шығарындыларының көздері, процестерін қамтиды.

26. Қондырғы операторы қондырғының парниктік газдар шығарындыларының есептілігі бойынша деректерді растайтын барлық құжаттарды және растайтын жанама объективті құжаттарды, оның ішінде қондырғыға отынның түсуінен қондырғыда өнімнің соңғы өндірісіне дейін қондырғыдағы деректерді басқару жөнінде ақпаратты ұсынады.

27. Осы Қағидалардың 26-тармағында көрсетілген құжаттар ұсынылмаған, олар болмаған немесе осы Қағидалардың 25-тармағында көрсетілген сәттерге сәйкессіздіктер анықталған жағдайда валидация және верификация жөніндегі сарапшы осы жағдайды сараптамалық қорытындыда және валидациялық/верификациялық есепте көрсетеді.

28. Сәйкессіздіктер анықталған жағдайда, қондырғы операторы оларды жояды. Қондырғы операторы барлық сәйкессіздіктерді жойғаннан және қондырғының парниктік газдар шығарындылары бойынша есептіліктің түпкілікті нұсқасын ұсынғаннан кейін валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация немесе верификация туралы есепті әзірлейді.

6-тарау. Валидация немесе верификация процестерін жүргізу кезінде деректерді растау

29. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация және верификация рәсімдерін жүргізу кезінде деректердің үрдісі мен динамикасын бағалайды, анықталған динамиканы растайтын деректермен салыстырады, динамикадағы күрт ауытқуларды немесе деректердің болмауын анықтайды.

30. Динамикада күрт ауытқулар анықталған немесе деректер болмаған жағдайда, қондырғы операторы ауытқуларды растайтын құжаттарды ұсынады, олардың негізінде анықталған сәйкессіздіктерді ескере отырып, есептеулерге өзгерістер енгізіледі.

31. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация және верификация рәсімдерін жүргізу кезінде деректерді егжей-тегжейлі талдайды, деректерді растайтын аралас деректерді қолдана отырып, айқас тексеру жүргізеді, парниктік газдар шығарындыларының мониторингіне жауапты тұлғалармен сұхбат жүргізеді.

32. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы отын мен шикізаттың есебін тексереді. Қондырғы операторы бухгалтерлік есептілікті қоса алғанда, растайтын деректерді ұсынады.

33. Парниктік газдар шығарындыларын есептеуді тексеру кезінде валидация және верификация жөніндегі сарапшы мониторингтің валидацияланған жоспарына сәйкес парниктік газдар шығарындыларының әдістемелері мен коэффициенттерін қолданудың дұрыстығын тексереді.

34. Парниктік газдар шығарындылары коэффициенттерін қолдану өзгерген немесе ауытқыған кезде қондырғы операторы болған жағдайда растайтын деректер мен тиісті хабарламаларды уәкілетті органға ұсынады.

35. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы верификация туралы есепте әдістемелер мен коэффициенттерді қолданудың сәйкестігі мен дұрыстығы туралы ақпаратты көрсетеді.

36. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы парниктік газдардың есептілігінде ұсынылған деректердің Экологиялық кодекс талаптарына және валидация және верификация саласындағы ұлттық стандарттарға сәйкестігін бағалайды және ұсынылған деректердің елеулі қателіктері мен алшақтықтары жоқ екенін және валидация және верификация жүргізу қағидаттарына сәйкес келетінін растайды.

37. Деректердің бұрмалануы немесе сәйкессіздіктер анықталған жағдайда валидация және верификация жөніндегі сарапшы бұл туралы қондырғы операторына хабарлайды. Қондырғы операторы негізді дәлелдемелерді ұсынады немесе валидация және верификация жөніндегі сарапшының талаптарына сәйкес есептілікті түзетеді.

38. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы шығарындылардың жалпы көлеміне, есептік деректерге және мәнділік деңгейіне бұрмалаулар мен сәйкессіздіктердің әсерін бағалайды. Бұрмалаудың маңыздылығын бағалау кезінде валидация және верификация жөніндегі сарапшы бұрмалаудың мөлшері мен сипатын, сондай-ақ олардың пайда болуының нақты жағдайларын ескереді.

39. Валидация және верификация бойынша сарапшы тексеріс барысында қондырғы операторы түзеткен барлық бұрмалаушылықтарды немесе сәйкессіздіктерді құжаттайды немесе қондырғы операторына келесі есептілікті дайындау кезінде мүмкін болатын сәйкессіздіктерді жоюды ұсынады және негізсіз шығындарды талап етпейді.

40. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы ұсынылған деректердің маңыздылық деңгейіне сәйкестігін анықтау мақсатында верификацияның барлық кезеңдерінде маңыздылық деңгейін есептейді.

41. Маңыздылық деңгейі парниктік газдар шығарындыларының шағын көздері үшін 5% және ірі көздері үшін 2% ретінде айқындалады. Қателер анықталған жағдайда валидация және верификация жөніндегі сарапшы маңыздылық деңгейін анықтайды, олардың парниктік газдар шығарындылары бойынша соңғы деректерге әсерін бағалайды және бұл туралы қателерді жою үшін қондырғы операторына хабарлайды.

42. Валидация немесе верификация үдерістері аяқталған кезде валидация және верификация жөніндегі сарапшы:

1) қондырғы операторынан соңғы деректерді, оның ішінде тексеру барысында алынған ақпарат негізінде түзетілген деректерді тексереді;

2) соңғы деректер мен қондырғы операторларына бұрын берілген деректер арасындағы кез келген айырмашылықтардың себептерін қарайды және оларды қорытындыда көрсетеді;

3) сенімділік деңгейін бағалайды.

43. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы валидация немесе верификация үдерістерінің қорытындылары бойынша ішкі құжаттаманы әзірлейді. Валидация және верификация бойынша ішкі құжаттама мынадай құжаттарды қамтиды:

а) оператор жүзеге асыратын қызметті тексеру нәтижелері;

б) стратегиялық талдау, тәуекелдерді талдау және верификация жоспары;

в) қондырғы операторының шығарындылар туралы деректерге елеулі әсер ететін бұрмалаулардың болуы бойынша дәлелдемелері.

44. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы тәуелсіз техникалық рецензияға ішкі құжаттаманы және валидациялық немесе верификациялық есеп жобасын оны қондырғы операторына бергенге дейін ұсынады. Техникалық рецензент олардың пікірі қолданылатын валидация немесе верификация процестеріне тартылмайды. Шолу мақсатында техникалық рецензент қондырғының парниктік газдар шығарындылары бойынша есептілік деректерін растау үшін жиналған дәлелдемелердің қаншалықты жеткілікті екенін және осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес әзірленген сараптамалық қорытындының сәйкес келетінін бағалайды.

45. Техникалық рецензенттің валидация немесе верификация қорытындылары туралы ескертулері немесе ұсыныстары болған жағдайда, валидация және верификация жөніндегі сарапшы осы Қағидалардың 44-тармағында көрсетілген сараптамалық қорытындыны дайындау кезінде осы ескертулерді немесе ұсынымдарды қарайды және ескереді.

46. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы расталған есептің дұрыстығын және валидация немесе верификация сапасын бағалау үшін уәкілетті органның сұрауы бойынша ішкі, қосымша құжаттамаға қол жеткізуді ұсынады.

47. Валидация және верификация жөніндегі сарапшы осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес сараптамалық қорытынды және осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес валидация немесе верификация есебін әзірлейді.

48. Қондырғы операторы уәкілетті органға парниктік газдар шығарындылары туралы оператордың есептілігімен бірге сараптамалық есепті ұсынады.

Валидация және верификация үдерістерін
жүргізу қағидаларына
1-қосымша

Сараптамалық қорытындының нысаны

Валидация және верификация жөніндегі органның атауы	
Аккредиттеу аттестатының нөмірі және қолданылу мерзімі	
Клиенттің атауы	
Шарттың нөмірі мен мерзімі	
Клиент қызметінің негізгі түрі	
ҚР қолданыстағы заңнамасымен қарастырылған талаптар	
Валидация немесе верификация туралы жалпы ақпарат:	
Парниктік газдар шығарындыларының көлемін растау	_____ көміртегі қос тотығының тоннасы; _____ көміртегі қос тотығының эквивалентіндегі парниктік газдардың жалпы шығарындыларының тоннасы.
Валидация және верификация жөніндегі органның басшысы:	
Валидация және верификация жөніндегі сарапшы	
Валидация және верификация бойынша техникалық рецензент	
Күні:	

Валидация және верификация үдерістерін
жүргізу қағидаларына
2-қосымша

Валидациялық немесе верификациялық есептің нысаны

Жалпы деректер

Тапсырыс беруші:	
Тапсырыс берушінің байланыс адамы:	
Валидация және верификация жөніндегі орган	
Есептік жыл:	
Валидация немесе верификация жүргізілген заңнамалық актілер	
Есеп түрі	
Есеп нөмірі	
Есеп нұсқасы	
Валидация және верификация жөніндегі органның басшысы	
Валидация және верификация жөніндегі сарапшы	
Техникалық рецензент	
Күні	

Қондырғы операторының деректері

Ұйымның атауы	
Қондырғының атауы	
Қондырғы операторының мекенжайы	
Қондырғы операторының бизнес-сәйкестендіру нөмірі	
Қолданыстағы Көміртегі квоталарының ұлттық жоспарымен берілген квоталар көлемі	

Парниктік газдарды түгендеу туралы есептің деректері

Есептік жыл	
Қолданылатын стандарттар	
Есепті ұсыну күні	
CO_2 тоннасындағы шығарындылар	
CO_2 экв. түстеріндегі жалпы шығарындылар	
Қолданылатын әдіснама	
Есептік жыл (кезең) ішінде қондырғы қызметіндегі өзгерістер	

Валидация немесе верификация үрдістерінің сипаттамасы

1. Валидация және верификация органының сипаттамасы	
2. Валидация немесе верификация мақсаты	
Растау аймағы	
3. Валидация және верификация міндеттері	
4. Бастапқы деректер	
5. Әдіснама	
6. Мониторинг жоспарын орындау	
7. Валидация және верификация бойынша үрдістер	
8. Қондырғыға бару	
8.1. Қондырғыға бару кезеңі	
8.2. Құжаттамаға шолу	
8.3. Сұхбат	

63

9. Сәйкессіздіктер, бұрмалаулар анықталды ма	
10. Түсіндіруге сұрау салуларды, түзету іс-әрекеттеріне сұрау салуларды және одан әрі іс-қимылдарға сұрау салуларды шешу	

6. НӘТИЖЕЛЕР МЕН ҚОРЫТЫНДЫ

3. Парниктік газдарды мемлекеттік түгендеудің толықтығын, ашықтығын және анықтығын бақылауды жүргізу қағидаларының жобасы

Парниктік газдарды мемлекеттік түгендеудің толықтығын, ашықтығын және дұрыстығын бақылауды жүргізу қағидаларының жобасы жаңа ҚР Экологиялық кодексінің 314-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленген және мемлекеттік түгендеудің сапасын бақылау және толықтығын, ашықтығын және дұрыстығын қамтамасыз ету рәсімдері бойынша ұлттық жүйе шеңберінде парниктік газдарды ұлттық түгендеуді әзірлеудің негізгі ережелерін қамтиды.

Қағиданың 2 тарауы және 1 қосымшасы бар.

1. 1-тарау. Жалпы ережелер – осы тарау Қағидалардың негізгі терминдерін қамтиды және парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығына, ашықтығына және анықтығына бақылау жүргізу тәртібін айқындайды;

2. 2-тарау. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, ашықтығын және дұрыстығын бақылау тәртібі – 2-тарауда парниктік газдарды жыл сайынғы ұлттық түгендеуді әзірлеу тәртібі айқындалған. Осы тарауда 2 бөлім бар:

- Ұлттық баяндаманы дайындау – 2.1.-бөлім ұлттық түгендеуді дайындау жөніндегі рәсімдер мен шарттарды, сондай-ақ Ұлттық баяндаманы толық жасау үшін қажетті деректер мен мәліметтері бар мемлекеттік органдардың тізбесін әзірлеуді және көрсетілген мемлекеттік органдардан Ұлттық баяндаманы дайындау үшін ақпаратты сұрату шарттары мен мерзімін қамтиды;
- Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің сапасын, толықтығын, айқындылығын және дұрыстығын бақылау және қамтамасыз ету – бұл бөлім Ұлттық баяндаманы дайындау үшін сұрау салу бойынша ұсынылатын ақпараттың шынайылығы, айқындылығы және толықтығы, тәуелсіз сарапшылардың Ұлттық баяндаманы қарауы және оны пысықтау мерзімдерін көздейді.

3. Қағидаларға 1-қосымша Көздерден антропогендік шығарындыларға және парниктік газдарды сіңіргіштермен абсорбцияға әкелетін өндіріс көлемі мен қызмет түрлері туралы мәліметтер мен деректердің тізбесін қамтиды.

Төменде парниктік газдарды мемлекеттік түгендеудің толықтығына, ашықтығына және анықтығына бақылау жүргізу қағидаларының жобасы келтірілген.

ЖОБА

Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылауды жүргізу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылауды жүргізу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 9 қаңтардағы Экологиялық кодексінің 158-1-бабы 4-тармағына сәйкес әзірленді және парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығына, айқындығына және анықтығына бақылау жүргізудің тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) айқындылық – парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу процесінің парниктік газдардың шығарындылары мен сіңірулерін есептеу кезінде пайдаланылатын әдіснамасының ашықтығы;

2) базалық жыл – Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі туралы Негіздемелік конвенциясына (бұдан әрі – Конвенция) Киото хаттамасының 3-бабының 5-тармағы бойынша Қазақстан Республикасының міндеттемелерін орындау үшін белгіленген жыл;

3) көздердің негізгі санаты – бұл Конвенция талаптарына сәйкес парниктік газдар шығарындыларының немесе сіңірулерінің көлеміне ең көп үлес қосатындардың қатарына жатқызылатын экономиканың секторы немесе кіші секторы;

4) сапаны бақылау – парниктік газдар шығарындылары көздерінің және сіңірулерінің парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерінің мемлекеттік түгендеуін оны әзірлеу шамасына қарай сапасын өлшеу мен бақылауға арналған стандартты техникалық іс-шаралар жүйесі;

5) Климаттың өзгеруі бойынша үкіметаралық сарапшылар тобы (бұдан әрі – КӨҮСТ) – климаттың өзгеруімен және парниктік газдар эмиссияларын бағалау әдістемесін әзірлеумен байланысты ғылыми білімді бағалауға жауапты БҰҰ-ның органы.

6) сапасын қамтамасыз ету/сапасын бақылау - ғылыми білім мен қолда бар деректердің деңгейін ескере отырып, парниктік газдар шығарындыларының және абсорбциясын бағалау мен бақылау сапасын қолдаудың тиімділігі тұрғысынан деректердің барынша дәлдігін қамтамасыз ету, деректердің сапасы саласындағы міндеттердің орындалуын тексеру мақсатында ұлттық түгендеуді әзірлеу процесіне тікелей тартылмаған қызметкерлер жүзеге асыратын қарау рәсімдерінің жоспарлы жүйесі;

66

7) толықтығы – Қазақстан Республикасы аумағының шегіндегі барлық парниктік газдар көздерінің, сіңірулерінің парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеумен қамту;

8) қайта есептеу – бұрын әдістемедегі, шығарындылар коэффициенттерін алу және пайдалану әдісіндегі, бастапқы деректердегі өзгерістер немесе жаңа шығу көзі мен санатын қосу нәтижесінде түгендеу ұсынған парниктік газдар көздерінің және сіңіргіш абсорбцияларының антропогендік шығарындыларын қайта есептеудің рәсімі;

9) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу жүйесі - Монреаль хаттамасымен реттелмейтін барлық парниктік газдар көздерінің және сіңірушілер абсорбциясының антропогендік шығарындыларын бағалау үшін және берілген ақпаратты ұсыну және мұрағаттау үшін елдегі құрылған деректерді жинау, өңдеу, бақылау, сақтау талдау жөніндегі барлық құқықтық және ұйымдастырушылық іс-шаралар жиынтығы.

3. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) парниктік газдар шығарындыларын түгендеу мен сіңірулерінің мемлекеттік жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру мен үйлестіруді жүзеге асырады.

4. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін түгендеудің жыл сайынғы дайындығы есептік кезеңнен кейінгі жылдың 15 сәуірінен бастап он екі ай ішінде жүзеге асырылады.

5. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуді дайындауды қызметі парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерінің көздері болып табылатын мемлекеттік органдар мен кәсіпорындардан алынған деректерді жинау, талдау және өңдеу арқылы уәкілетті орган ұйымдастырады.

6. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуді дайындауда осы Қағидаларға қосымшада көрсетілген шығу көздерінен антропогендік шығарындыларға және парниктік газдардың сіңіргіштермен абсорбциялануына әкеліп соғатын өндіріс көлемдері мен қызмет түрлері туралы мәліметтер мен деректер тізбесі пайдаланылады.

7. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу мыналарды қамтиды:

парниктік газдар шығарындыларының шығу көздері, олар шығарған шығарындылардың мөлшері, сондай-ақ секторлар бойынша парниктік газдар сіңірулерінің мөлшері туралы мәліметтер;

парниктік газдар шығарындылары саласындағы үрдістер;

шығу көздерінің негізгі санаттарына шолу;

энергетика секторы бойынша шолу;

өнеркәсіптік процестер секторы бойынша шолу;

еріткіштер мен басқа өнімдерді пайдалану секторы бойынша шолу;

ауыл шаруашылығы секторы бойынша шолу;

67

жерді пайдалану, жерді пайдаланудың және орман шаруашылығының өзгеру секторы бойынша шолу;

қалдықтар секторы бойынша шолу;

басқа секторлар бойынша шолу;

сапаны бағалау/сапаны бақылау;

қайта есептеулер мен жетілдірулер.

8. Түгендеу қорытындылары бойынша жыл сайынғы Монреаль хаттамасымен реттелмейтін Парниктік газдардың көздерінен және сіңірушілері абсорбциясынан антропогендік шығарындыларының кадастры туралы ұлттық баяндама (бұдан әрі – Ұлттық баяндама) дайындалады.

Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылауды (бұдан әрі – бақылау) уәкілетті орган жүргізеді.

2. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылау тәртібі

2.1 Ұлттық баяндаманы дайындау

9. Жыл сайынғы Ұлттық баяндаманы дайындау мынадай іс-шараларды іске асыруды қамтиды:

1) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін бағалау үшін бастапқы деректер бар ақпараттарды жинау, алынған деректерді талдау және өңдеу;

2) КӨҮСТ-тің өзекті әдіснамасын пайдалана отырып, деректердегі олқылықтарды толтыру;

3) шығу көздерінің негізгі санаттарын анықтау;

4) КӨҮСТ-тің өзекті әдіснамасына сәйкес барлық санаттағы шығарындыларға бағалау жүргізу, негізгі санаттардағы шығарындыларды бағалау үшін неғұрлым жоғары деңгей әдістерін пайдалану, соның ішінде ұлттық шығарындыларының коэффициенттерін әзірлеу;

5) әрбір санат үшін белгісіздікті, сондай-ақ тұтастай алғанда түгендеудің жалпы белгісіздігін сандық бағалау;

6) қажет болған жағдайда бұрын ұсынылған түгендеуге қайта есептеу жүргізу;

7) сапасын бақылау/сапасын қамтамасыз ету рәсімін жүргізу;

8) келешекте жоспарланған түгендеуді жақсарту туралы ақпарат дайындау;

9) негізгі санаттарды, сондай-ақ қайта есептеу барысында елеулі өзгерістер енгізілген санаттарды егжей-тегжейлі шолуды қамтамасыз ете отырып, Ұлттық баяндаманы дайындау.

10. Ұлттық баяндаманы дайындау шеңберінде келесі рәсімдер сақталады:

68

1) шығу көздерінің негізгі санаттарын есептеу кезінде немесе қайта есептеу кезінде негізгі санаттағы көздердің санаты өзгерген кезінде ұлттық мәндерді қолдану немесе кәсіпорындардың деректерін қолдану;

2) сапасын қамтамасыз ету рәсіміне жағдай жасау;

3) негізгі санаттар бойынша, сондай-ақ негізгі көздер санатына ауысқан санаттар бойынша деректерді едәуір терең зерттеу үшін жағдай жасау;

4) Ұлттық баяндаманың сапасын қамтамасыз ету мақсатында жоспарлауды қайта бағалау.

11. Ұлттық баяндаманы дайындау кезінде халықаралық талаптарды сақтау мақсатында мынадай шарттар ескеріледі:

1) Ұлттық баяндаманы дайындау кезінде пайдаланылған деректер бойынша ақпаратты мұрағаттау: парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін есептеу үшін пайдаланылған қызметі туралы деректер, сапасын бақылау және сапасын қамтамасыз ету рәсімдері ішкі бойынша құжаттар, шығарындылар көздерінің негізгі және басқа да санаттары бойынша деректер, сондай-ақ Ұлттық баяндаманы жоспарланған жетілдіру;

2) мұрағатталған ақпаратқа қол жеткізу жағдайын қамту.

12. Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулеріне мемлекеттік түгендеуді дайындау мақсатында уәкілетті орган Ұлттық баяндаманы толық қалыптастыру үшін қажетті деректер мен мәліметтерге ие болатын мемлекеттік органдардың тізбесін құрайды.

13. Уәкілетті орган мемлекеттік органдардың құрастырылған тізбесіне сәйкес оларға Ұлттық баяндаманы құрастыру үшін деректер ұсыну туралы сұрату жолдайды.

14. Ұлттық баяндаманы дайындау үшін ақпарат сұратылған мемлекеттік органдар тиісті сұраныс түскен сәттен бастап бір ай мерзімде сұрау салынған деректер мен мәліметтерді ұсынады.

2.2 Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылау мен сапаны қамту

15. Уәкілетті орган әрбір жылдың 1 маусымына дейін парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығын, айқындығын және анықтығын бақылау (сапаны бақылау мен сапаны бағалау) жөніндегі жұмыс кестесін әзірлейді.

16. Есептеу тәртібін жоспарлау және ақпаратқа қажеттілікті анықтау, алынған деректер мен мәліметтерге талдау жүргізу, аралық және соңғы нәтижелерді бағалау кезеңдерін қоса алғанда, бағалау парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулеріне мемлекеттік түгендеу жүргізудің әр кезеңінде жүргізіледі.

17. Уәкілетті орган мынадай:

1) базалық жылдан бастап есепті кезеңге дейінгі барлық жылдар деректерінің парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеумен қамтылуы;

2) негізгі көздер мен сіңіргіштердің барлығының парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеумен қамтылуы;

3) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу процесінде деректердің болмауының құжатпен бекітілуі өлшемдерін негізге ала отырып, парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу шеңберінде есепке алу үшін алынған құжаттаманы толықтығы тұрғысынан қарауды ұйымдастырады.

18. Уәкілетті орган мынадай:

1) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу деректерін үшінші тұлғалар жасаған бағалаулармен салыстыру;

2) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу деректерін парниктік газдар шығарындыларының көлемін анықтайтын басқа әдістердің көмегімен алынған деректермен салыстыру;

3) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу деректерін басқа мемлекеттердің ұқсас табиғи және экономикалық жағдайларымен салыстыру өлшемдерін негізге ала отырып, парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу шегінде есепке алу үшін алынған құжаттаманың анықтығы тұрғысынан қарауды ұйымдастырады.

19. Уәкілетті орган мынадай:

1) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулеріне мемлекеттік түгендеу жүргізу үшін пайдаланылатын халықаралық әдіснамалардың болуы;

2) парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу деректерінің ашықтығы өлшемдерін негізге ала отырып, парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу шегінде есепке алу үшін алынған құжаттаманың айқындығы тұрғысынан қарауды ұйымдастырады.

20. Уәкілетті орган әрбір жылдың 30 қазанына дейін парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуін жүргізу және дайындау үшін ұсынылған деректердің толықтығына және анықтығына бақылау жүргізеді.

21. Алынған бастапқы деректердің толық еместігі және дәйексіздігі анықталған жағдайда уәкілетті орган қосымша ақпарат жинауды және тиісті ақпаратты нақтылауды жүзеге асырады.

22. Уәкілетті орган әрбір жылдың 31 наурызына дейін парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің толықтығы, айқындығы және анықтығы туралы жүргізілген жұмыстардың нәтижесі бойынша қорытынды дайындайды.

23. Парниктік газдардың шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеу парниктік газдардың шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуді дайындауға тікелей қатыспаған тәуелсіз

сарапшылардың, бейінді ғылыми мекемелердің немесе өзге ұйымдардың қарауына келесі жылдың 15 наурызына дейін жіберіледі.

24. Уәкілетті орган парниктік газдардың шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуді пысықтауды тәуелсіз сарапшылардың, бейінді ғылыми мекемелер мен өзге ұйымдардың ескертулері мен ұсыныстарын ескере отырып, келесі жылдың 1 сәуіріне дейін ұйымдастырады.

25. Тәуелсіз сарапшылардың, бейінді ғылыми мекемелер мен ұйымдардың ескертулерімен және ұсыныстарымен келіспеген жағдайда, уәкілетті орган тиісті тұлғаларға тиісті ұсыныстар мен ескертулердің ескерілмеу себептері бойынша дәлелденген негіздемесін ұсынады.

26. Уәкілетті орган әр жылдың 15 сәуіріне қарай парниктік газдардың шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеуді Конвенция талаптарына сәйкес бағалау /сапаны қамтамасыз ету рәсіміне ұсынуды қамтамасыз етеді.

Парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулерін мемлекеттік түгендеудің
толықтығын, айқындығын
және анықтығын бақылау қағидаларына қосымша

Парниктік газдардың шығу көздерінен антропогендік шығарындыларға және сіңіргіштермен абсорбциялауға әкеліп соғатын өндіріс көлемдері және қызмет түрлері туралы мәліметтер мен деректер тізбесі

1. Тұтынушы-ұйымдардың отын шығыны.

2. Тұтынушы-ұйымдардың отынды, жылу энергиясын, электр энергиясын, қайталама энергетика ресурстарын пайдалануы.

3. Мынадай тауарлар мен отынның экспорты/импорты бойынша деректер:

1) көмір;

2) мұнай;

3) табиғи газ;

4) тұрмыстық тоңазытқыштар (түрлері бойынша нақтылаумен);

5) сауда және өнеркәсіптік мақсаттағы тоңазытқыш жабдықтар (түрлері бойынша нақтылаумен);

6) тоңазытқыш жабдықпен жабдықталған (рефрижераторлар), нақтыланған көлік құралдары;

7) тұрмыстық ауа баптағыштар (нақтылаумен);

8) тұрмыстық емес мақсаттағы ауаны баптауға арналған жабдық (түрлері бойынша нақтылаумен);

9) түрлері бойынша нақтылаумен хладондар (фреондар), тонна;

10) күкірт гексафториді (SF6), тонна.

4. Электр энергиясын өндіру – барлығы, оның ішінде станция типтері бойынша:

1) жылу;

2) электр;

3) атом;

4) гидроэлектростанциялар, жел қондырғылары және басқалар.

5. Желілердің жұмыс кернеуі бойынша бөлінген электр желілерінің ұзындығы.

6. Мұнай өндіру.

7. Жағылатын ілеспе газдың мөлшері.

8. Тасымалдау және сақтау.

9. Консервациялаудағы мұнай ұңғымаларының саны.

10. Табиғи газды өндіру.

11. Консервациялаудағы газ ұңғымаларының саны.

12. Кен орындары мен өндіру тәсілі бойынша (жер асты/ашық) бөлінген көмір өндіру.

13. Мұнай мен газды өндіру көлемі (нақты мәнде).

14. Алауларда ілеспе газды жағу көлемі (нақты мәнде).

15. Алауларда технологиялық газды жағу көлемі (өнеркәсіптің отын, мұнай-химиялық, химиялық және басқа салаларының кәсіпорындарында).

16. Газ қоймаларына газ толтыру көлемі.

17. Газ қоймаларынан газ шығару көлемі.

18. Магистралды газ құбырларындағы авариялар саны (оның ішінде газдың жануымен бірге).

72

19. Магистралды газ құбырларындағы апат нәтижесіндегі газ шығындары (жанған газ бен атмосфераға шығарылған газға бөлінген).

20. Газ бөлу желілеріндегі апаттар саны.

21. Газ бөлу желілеріндегі апат нәтижесіндегі газ шығындары (жанған газ бен атмосфераға шығарылған газға бөлінген).

22. Магистралды газ құбырлары бойынша газды тасымалдау.

23. Магистралды газ құбырлары бойынша транзитті газды тасымалдау көлемі.

24. Көлік түрлері бойынша нақтылаумен мұнайды тасымалдау көлемі.

25. Көмір бассейндері бойынша шахталарда тасталатын метан шығарындылары.

26. Метан ұстау көлемі, одан:

1) жылу және электр энергиясын алу үшін кәдеге жаратылғаны;

2) алауларда және шырақтарда жағылғаны.

27. Бассейндер бойынша бөлінген шахталық желдеткіш жүйелері жұмысының көлемі (жүйелермен атмосфераға тасталған ауа көлемі).

28. Бассейндер бойынша бөлінген газсыздандыру жүйелері жұмысының көлемі.

29. Барлық көмір шахталарының саны, оның ішінде:

1) қолданыстағы;

2) жабық;

3) консервацияланған.

30. Көмір бассейндері бойынша жабық және консервацияланған шахталардағы шахталық желдеткіш жүйелері жұмысының көлемі (жүйелердің атмосфераға тастаған ауа көлемі).

31. Бассейндер бойынша бөлінген шахталық желдеткіш жүйелерінің шығарындыларындағы метанның орташа (өлшенген орташа) мөлшері.

32. Бассейндер бойынша бөлінген шахталық газсыздандыру жүйелерінің шығарындыларындағы метанның орташа (өлшенген орташа) мөлшері.

33. Әктас өндіру.

34. Доломит өндіру.

35. Әктас пен доломиттің экспорты мен импорты.

36. Шойын, оның ішінде өңделген шойын өндірісі.

37. Өндіру тәсілі бойынша нақтыланған болат өндірісі:

1) оттекті-конверторлық;

2) мартендік;

3) электрболат.

38. Электрометаллургиялық зауыттардағы болат өндірісі.

39. Жоғары көміртекті болат өндірісі.

40. Төмен көміртекті болат өндірісі.

41. Болат өндіру үшін металл сынықтарын пайдалану.

42. Агломерат өндірісі.

43. Шекемтас өндірісі.

44. Ферроқорытпалар өндірісі.

45. Алюминий өндірісі.

46. Аммиак өндірісі.

47. Кальций карбидінің өндірісі.

48. Кремний карбидінің өндірісі.

49. Техникалық көміртегі өндірісі.

50. Дихлорэтилен өндірісі.

51. Стирол өндірісі.

52. Акрилонитрил өндірісі.

53. Акрилонитрилдің сополимерін, бутадиен мен стирол өндірісі.

54. Этилбензол өндірісі.

55. Этилен өндірісі.
56. Пропилен өндірісі.
57. Полиэтилен өндіру, оның ішінде:
1) жоғары қысымды;
2) төмен қысымды.
58. Полипропилен өндірісі.
59. Полистирол өндірісі.
60. Формальдегид өндірісі.
61. Поливинилхлорид өндірісі.
62. Дихлорэтан өндірісі.
63. Кальцийленген сода өндірісі.
64. Түрлері бойынша нақтылаумен химиялық өндіріске жататын спирттер өндірісі.
65. Мұнай жағар майлары мен майлар өндірісі.
66. Минералдық тыңайтқыштар, өсімдіктерді қорғайтын химиялық заттар, мал азығының микробиологиялық ақуызы мен түрлері бойынша әктас өндірісі.
67. Целлюлоза, оның ішінде сульфатты және сульфитті тәсілдермен өндіру.
68. Клинкер өндірісі.
69. Цемент өндірісі.
70. Әктас өндірісі.
71. Асфальт өндірісі.
72. Шыны өндірісі.
73. Спирт өндірісі (ас-тағамдық).
74. Шарап өндірісі.
75. Сыра өндірісі.
76. Ликер-арақ өнімдері өндірісі.
77. Ет пен ет өнімдері өндірісі.
78. Балық пен балық өнімдері өндірісі.
79. Қант өндірісі.
80. Маргарин өндірісі.
81. Нан мен нан-тоқаш өнімдерінің өндірісі.
82. Үй жануарлары үшін мал азығы өндірісі.
83. Жартылай өткізгіш өнеркәсіпте кремний тілімшелерінің өндірісі.
84. Минералдық тыңайтқыштар өндірісі, оның ішінде:
1) азот (түрлері бойынша нақтылаумен);
2) калий (түрлері бойынша нақтылаумен);
3) фосфат (түрлері бойынша нақтылаумен);
4) кешенді (түрлері бойынша нақтылаумен).
85. Мал басы мен құс саны, мың бас:
1) ірі қара мал (жыныстық-жас топтары бойынша);
2) сиыр (жыныстық-жас топтары бойынша сүтті, сүтті емес);
3) шошқа (жыныстық-жас топтары бойынша);
4) қой (жыныстық-жас топтары бойынша);
5) ешкі;
6) жылқы;
7) қашыр;
8) есек;
9) түйе;
10) қоян;
11) құстар.

86. Ауыл шаруашылығы ұйымдарында тезек пен құс тезегін жинау, сақтау және кәдеге жарату жүйесін пайдалану (түрлі жүйелер түрлерінің арақатынасы), %.

87. Ауыл шаруашылығы жерлерінің жалпы алаңы, мың га.

88. Егістік алқабы, мың га.

89. Шабындық алқабы, мың га.

90. Жайылымдар алқабы, мың га.

91. Таза сүрі жерлер, мың га.

92. Жеміс-жидек, жүзімдік көшеттерінің алқабы, мың га.

93. Барлық санаттағы шаруашылықтардың ауыл шаруашылығы дәнді-дақылдарының егістік алқаптары, мың га:

1) күздік бидай;
2) жаздық бидай;
3) күздік қарабидай;
4) жемге арналған жүгері;
5) күздік арпа;
6) жаздық арпа;
7) сұлы;
8) тары;
9) қарақұмық;
10) күріш;
11) зығыр талшығы;
12) күнбағыс дәні;
13) рапс;
14) бұйра зығыр;
15) қыша;
16) картоп;
17) көкөністер;
18) сүрлемге арналған жүгері;
19) азықтық тамыр жемістері;
20) көп жылдық шөптер;
21) бұршақ дәнділер;
22) соя.

94. Барлық санаттағы шаруашылықтардың ауыл шаруашылығы дәнді-дақылдарының жалпы түсімі, млн. тонна:

1) күздік бидай;
2) жаздық бидай;
3) күздік қарабидай;
4) ұрыққа арналған жүгері;
5) күздік арпа;
6) жаздық арпа;
7) сұлы;
8) тары;
9) қарақұмық;
10) күріш;
11) зығыр талшығы;
12) күнбағыс дәні;
13) рапс;
14) бұйра зығыр;
15) қыша;
16) картоп;
17) көкөністер;

75

18) сүрлемге арналған жүгері;
19) азықтық тамыр жемістері;
20) көп жылдық шөптер;
21) табиғи шабындықтардың шөбі;
22) бұршақ дәнділер;
23) соя.

95. Барлық санаттағы шаруашылықтардың ауыл шаруашылығы дәнді-дақылдарының шығымдылығы, ц/га:
1) күздік бидай;
2) жаздық бидай;
3) күздік қарабидай;
4) ұрыққа арналған жүгері;
5) күздік арпа;
6) жаздық арпа;
7) сұлы;
8) тары;
9) қарақұмық;
10) күріш;
11) зығыр талшығы;
12) күнбағыс дәні;
13) рапс;
14) бұйра зығыр;
15) қыша;
16) картоп;
17) көкөністер;
18) сүрлемге арналған жүгері;
19) азықтық тамыр жемістері;
20) көп жылдық шөптер;
21) бұршақ дәнділер;
22) соя.

96. Әктас ұнтағы мен басқа да әктас материалдарын ауыл шаруашылығы ұйымдарына және барлық санаттағы шаруашылықтарға енгізу, млн. тонна.

97. Қышқылданған топырақты әктендіру үшін әктастан және доломиттен құралған ұнтақ өндіру, млн. тонна.

98. Ауыл шаруашылығы ұйымдарына минералдық азотты тыңайтқыштар енгізу, млн. тонна.

99. Ауыл шаруашылығы ұйымдарына және барлық санаттағы шаруашылықтарға органикалық тыңайтқыштар енгізу, млн. тонна.

100. Күріш егісіне органикалық қоспалар енгізу, құрғақ заттар тонна/га.

101. Шөп және көк азыққа арналған табиғи шабындықтардың орылған алқаптары.

102. Орман қорындағы орман алқаптарын және ағаш қорларын басым тұқымдары және жас топтары бойынша, оның ішінде басқарылатын ормандар бойынша бөлу.

103. Жер құнарлығының бұзылуы және қалпына келтіру (нақтылаумен).

104. Орман қорына кірмейтін орман қоры мен орман жерлерінің жалпы алаңы, оның ішінде орман жерлері, олардың ішінде орман өсімдіктерімен көмкерілген жерлердің алаңы (оның ішінде басқарылатын ормандар бойынша).

105. Орман қоры жерлерінің құрамына ағашты-бұталы өсімдіктермен көмкерілген жерлердің өзге санаттарын енгізу (аудару).

106. Ағаш егу шаруашылығы (ормандандыру), оның ішінде:

76

1) орман қорының орманды емес жерлерінде орман дақылдарын отырғызу (ағаш-бұта түрлерін егу мен отырғызу);

2) орман қорына енбеген жерлерде орман дақылдарын отырғызу (ағаш-бұта түрлерін егу мен отырғызу).

107. Орманды жаңарту (орманды қалпына келтіру), оның ішінде:

1) орман қорының орман өсімдіктерімен көмкерілмеген жерлерінде орман дақылдарын отырғызу (ағашты-бұталы түрлерін егу мен отырғызу).

2) орман қорының орман өсімдіктерімен көмкерілмеген жерлерінде орманның табиғи тұқым арқылы қайта жаңаруына жәрдемдесу (топырақты минералдандыру, қосымша егу және отырғызу).

108. Орман жерлерін орман шаруашылығын жүргізумен, орман қорын пайдаланумен байланысты емес мақсаттарда пайдалану үшін ормансыз жерлерге аудару және орман қорының жерлерін өзге санаттардағы жерлерге аудару.

109. Ормандарды түгендеу бойынша деректер.

110. Нақты кесілген ағаштар.

111. Орман көшеттерінің қырылуы, оның ішінде:

1) зиянды жәндіктердің бүлдіруінен;

2) жабайы жануарлардың бүлдіруінен;

3) ормандағы аурулардан;

4) қолайсыз ауа-райы жағдайларының әсерінен;

5) орман өрттерінен;

6) антропогендік факторлардан, оның ішінде өнеркәсіптік шығарындылардың әсерінен.

112. Теңіз және авиациялық бункерлік отынды тұтыну (отын түрлері бойынша нақтылаумен).

113. Көлік құралдарының әр санаттары үшін орташа жылдық жүрісі, км.

114. Көлік құралдарының әр санаттары үшін жүріс бірлігінің орташа отын тұтынуы.

115. Қолда бар өзен және көл кемелері - барлығы, оның ішінде флот түрлері бойынша.

116. Өзен кемелерінің әр санаты үшін жұмыс бірлігінің орташа отын тұтынуы.

117. Қолда бар азаматтық әуе кемелері типтері бойынша нақтылаумен, олардың ішінде типтері бойынша нақтылаумен көліктік жұмыста және экономика салаларында қызмет көрсетуге пайдаланылатындары.

118. Әуе отынының шығыны (отын түрлері бойынша нақтылаумен).

119. Автокөлік пен мотокөлік құралдары және олардың тіркемелерінің саны (түрлері бойынша нақтылаумен).

120. Қатты жабындысы бар автомобиль жолдарын қолданысқа енгізу.

121. Қатты жабындысы бар автомобиль жолдарын қайта құру.

122. Медициналық қалдықтардың көлемі туралы деректер.

123. Жағылған медициналық қалдықтардың көлемі туралы деректер.

124. Көп жылдық көшеттер, мың га.

125. Егіндіктер, мың га.

126. Шөп шабындықтары, мың га.

127. Есепке алынбаған егіндіктер, мың га.

128. Есепке алынбаған шөп шабындықтары, мың га.

129. Тозбаған жайылымдар, мың га.

130. Қалпына келтірілген/жақсартылған жайылымдар, мың га.

131. Басқарылмайтын тозбаған жайылымдар, мың га.

132. Басқарылмайтын қалпына келтірілген жайылымдар, мың га.

133. Орман алқаптары, мың га.

77

134. Батпақты аумақтар, мың га.

135. Ағаш көшеттерін отырғызу, мың га.

136. Басқа отырғызулар, мың га.

137. Өзге жерлер, мың га.

138. Ауыл шаруашылығы жерлері, мың га.

139. Жерлер теңгерімі, мың га.

140. Бір жылда шығарылған және көму үшін полигондарға орналастырылған қатты тұрмыстық қалдықтардың саны.

141. Тазарту құрылыстары бойынша толық биологиялық (физика-химиялық) тазартуға жіберілген сарқынды сулар.

142. Кәдеге жаратылған тұнба мөлшері.

143. Түзілген тұнба мөлшері (құрғақ зат бойынша).

144. Сарқынды суларды шығару (коммуналдық-тұрмыстық және экономиканың салалары мен ішкі салалары бойынша нақтылаумен):

1) тазалаусыз;

2) нормативтік таза;

3) тазартылған, оның ішінде нормативті тазартылған және жеткілікті түрде тазартылмаған.

145. Көму үшін коммуналдық-тұрмыстық саладағы кәсіпорындардан сарқынды сулар тұнбасын шығару көлемі (өнеркәсіптік кәсіпорындарды есептемегенде).

146. Коммуналдық-тұрмыстық саладағы кәсіпорындардан шыққан сарқынды сулар тұнбасын қайта өңдеу көлемі (яғни өнеркәсіптік кәсіпорындарды есептемегенде).

147. Кокс пен жартылай кокс өндіру, мың тонна, оның ішінде:

1) мұнайлы;

2) көмір.

148. Кальцийленген сода өндіру және пайдалану, мың тонна.

149. Кальций карбиді өндірісі, мың тонна.

150. Битум, майлар өндірісі мен майлаулар, мың тонна.

151. Лакпен бояу материалдарының өндірісі (түрлері бойынша нақтылаумен), мың тонна.

152. Еріткіштер мен лакпен бояу материалдарына арналған шайым өндірісі (түрлері бойынша нақтылаумен), мың тонна.

153. Орман және дала өрттерінің алаңы.

154 Орман қорындағы егістік жерлердің алаңы.

155. Орман қорындағы шабындықтар мен жайылымдық жерлер алаңы.

78

ЖОБА

Көміртегі бірліктерімен сауда жасау қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы көміртегі бірліктерімен сауда жасау қағидалары (бұдан әрі - қағидалар) өз әрекетін көміртегі квоталары бірліктеріне және офсеттік бірліктерге қолданады және көміртегі квоталары бірліктерімен және офсеттік бірліктермен сауда жасау тәртібін айқындайды:

1) Меншік және сауда объектісі ретіндегі квоталар бірліктері мен офсеттік бірліктер;

2) Квоталар бірліктерімен және офсеттік бірліктермен мәмілелер бойынша сауда жасау мен есептеулерді ұйымдастыру;

3) Квоталардың бастапқы сатылуын ұйымдастыру;

4) Офсеттік бірліктерді бастапқы беру;

5) Квоталарды тікелей сату (сатып алу) арқылы іске асыру.

2. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) жоба инвесторы – қаржысы арқылы офсеттік жобаны қаржыландыруды жүзеге асыратын заңды тұлға;

3) жоғарылатуға арналған аукцион – қатысушылар квоталар бірліктерін сатып алуға өтінішті бастапқы бағамен бірдей немесе жоғары баға қоя алатын аукцион;

4) қайталама көміртегі нарығы – бұдан бұрын үлестірілген квоталар бірліктерін саудалау;

5) бастапқы көміртегі нарығы – стандартты аукцион тәртібінде сату арқылы жүзеге асырылатын квоталар бірліктерін бөлу;

6) лот – сатылатын немесе шарт бойынша жеткізілетін және аукционнан саудаға салынатын квоталар бірліктерінің немесе офсеттік бірліктердің партиясы;

7) операцияларды халықаралық тіркеу журналы – операциялардың дұрыстығын тексеру үшін Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы Хатшылығымен белгіленген және басқарылатын көміртегі бірліктерінің ұлттық тізілімдерінде көміртегі бірліктерімен жүргізілген операцияларды тіркеудің халықаралық жүйесі;

8) сауда режимі – тауар биржасының сауда жүйесінде өтінімді жариялау және келісім жасау шарттарының жиынтығы;

10) стандартты аукцион режимі – сатып алушы/сатушы – аукцион бастамашысы үшін ең тиімді баға бойынша төмендетуге немесе жоғарылатуға арналған аукцион барысында биржалық мәмілелер жасалатын сауда режимі;

11) тауар биржасының электрондық сауда жүйесі – электрондық биржалық сауда-саттықты өткізуге қажетті және биржалық мәмілелер жасасу, сондай-ақ ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және ашу процесін автоматтандыруды

қамтамасыз ететін, тауар биржасының есептеу құралдары, бағдарламалық қамтылымы, дерекқорлары, телекоммуникациялық құралдары және басқа да жабдықтары кешені;

12) төмендетуге арналған аукцион – қатысушылар квоталар бірліктерін сатып алуға өтініштi бастапқы бағамен бірдей немесе төмен баға қоя алатын аукцион;

13) офсеттік бірліктерді бастапқы беру – офсеттік бірліктерді офсеттік жобаны қаржыландыратын инвесторға беру;

15) офсеттік бірліктердің қайталама айналымы – тауар биржасында оларды инвесторға (инвесторларға) офсеттік жобаны бергеннен кейін орындалатын офсеттік бірліктерімен сауда жасау;

16) жобаға өтініш беруші – жобаны қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның (бұдан әрі - уәкілетті орган) қарауына және мақұлдауына ұсынатын жеке немесе заңды тұлға;

3. Қазақстанда халықаралық көміртегі бірліктерімен сауда жасау Қазақстан Республикасы ратификациялаған парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша климаттың өзгеруі саласындағы халықаралық шарттың сандық міндеттемелеріне сәйкес Қазақстан Республикасымен белгіленген мөлшерді анықтау бойынша халықаралық рәсімдерден өткеннен кейін және операциялардың халықаралық тіркеу журналына ел бойынша тиісті деректер ұсынғаннан кейін ғана жүзеге асырылуы мүмкін.

2-тарау. Меншік және сауда объектісі ретіндегі квоталар бірліктері мен офсеттік бірліктер

4. Квоталар бірліктері мен офсеттік бірліктер Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексімен қарастырылған шарттарда Қазақстан Республикасында айналым үшін рұқсат етілген тауар болып табылады.

5. Квотаның бір бірлігі мен бір офсеттік бірлік көміртегі қос тотығы баламасында бір тоннаға теңестіріледі.

6. Квоталар бірліктері мен офсеттік бірліктер азаматтық құқықтар объектісі ретінде оларды қолданысқа енгізген және Қазақстан Республикасы Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімі шоттарының бірінде орналастырылған сәттен бастап туындайды.

7. Квоталар бірліктері оларды қолданысқа енгізу кезінде Қазақстан Республикасының Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде Қазақстан Республикасының квоталар бірліктерінің шотында орналастырылады.

8. Квоталардың көміртегі бірліктері Көміртегі квоталарының ұлттық жоспары (бұдан әрі – Ұлттық жоспар) негізінде айналымға енгізіледі және оларды квоталау субъектілері арасында бастапқы орналастыру оларды тегін бөлу немесе аукцион арқылы сату арқылы жүзеге асырылады.

9. Квоталар бірліктерінің қолданыстағы және айналымдағы мерзімі тиісті Ұлттық жоспардың бұдан алдыңғы жылдардағы парниктік газдар шығарындыларын түгендеу туралы есебі негізінде жыл сайынғы өтелген квота

бірліктерінен басқа олар сәйкесінше орналастырылған Ұлттық жоспардың қолданылу кезеңінің соңғы есептік жылы бойынша есептілікті ұсыну күні аяқталғаннан кейін тоқсан жұмыс күнімен шектеледі. Квоталар бірліктерінің қолданылу мерзімі тиісті Ұлттық жоспардың бұдан алдыңғы жылдардағы парниктік газдар шығарындыларын түгендеу туралы есебі негізінде жыл сайынғы өтелген квота бірліктерінен басқа айналым шектелген күнінен кейінгі он үш жұмыс күнімен шектеледі.

10. Офсеттік бірліктер оларды қолданысқа енгізген кезде іске асыру нәтижесінде парниктік газдар шығарындыларын азайтудың тиісті көлемі немесе олардың сіңірулерінің ұлғаюы алынған жоба операторының (инвесторының) шотына орналастырылады.

11. Офсеттік бірліктер, егер олардың қолданылу мерзімі оларды айналымға енгізу сәтінде шектелмесе, қолданылу және айналымда болу мерзімі бойынша мерзімсіз болып табылады.

12. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның (бұдан әрі – уәкілетті орган) шешімімен күші жойылған немесе айналымнан шығарылған квоталар бірліктері мен офсеттік бірліктер сауда объектісі болып табылмайды.

3-тарау. Квоталар бірліктерімен және офсеттік бірліктермен мәмілелер бойынша сауда жасау мен есептеулерді ұйымдастыру

13. Квоталар бірліктерімен және офсеттік бірліктермен сауда жасау электрондық сауда жүйесі арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

14. Квоталар бірліктерінің қайталама айналымы және офсеттік бірліктердің қайталама айналымы тауар биржалары туралы заңнамаға сәйкес тауар биржасында немесе мәміле жасалған күнгі квотаның биржалық баға белгіленімі деңгейінен төмен емес баға бойынша сатып алу - сату шарты бойынша тікелей сату (сатып алу) жолымен жүргізіледі.

15. Саудаға қызмет көрсету және туынды қаржы құралдары бойынша клиринг пен есептерді қамтамасыз ету үшін тауар биржасы көміртегі бірліктерімен сауда жасау жүйесі операторымен өзара іс-қимыл және клиринг пен есеп-қисап процесіндегі электронды құжат айналымын жүзеге асыру регламенті туралы шарт жасасады.

Квоталардың бастапқы саудасы жағдайында сату стандартты аукцион (бұдан әрі - аукцион) режимінде, ал квота бірліктерінің қайталама айналымы жағдайында – қосарланған қарсы аукцион режимінде жүзеге асырылады.

Квота бірліктерін және офсеттік бірліктерді сату және сатып алуды Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 311-бабының 3-тармағында көрсетілген жеке және заңды тұлғалар жүзеге асырады.

16. Квоталар бірліктерін және офсеттік бірліктерді жеткізу сатушының шотынан Қазақстан Республикасы Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік

тізіліміндегі сатып алушының шотына оларды беру бойынша трансакциялау арқылы жүргізіледі.

18. Квоталар бірліктерін бастапқы сату және офсеттік бірліктерді жоба инвесторына беру бойынша трансакциялар сәйкесінше Қазақстан Республикасы Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде қондырғылар операторларының және офсеттік жобалар инвесторларының шоттарына жүргізіледі.

4-тарау. Квоталардың бастапқы сатылымын ұйымдастыру

21. Квоталардың бастапқы сатылымы Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 311-бабының 4-тармағына сәйкес көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторымен ұйымдастырылады.

22. Квоталар бірліктерін бастапқы сату квоталар бірліктері бойынша жүргізіледі. Егер квоталарды сату Ұлттық жоспармен тиісті мерзімге қарастырылмаса, Ұлттық жоспарға енгізілген реттелетін қондырғылардың операторлары арасында квоталарды бөлу ақысыз негізде жүзеге асырылады.

23. Квоталар бірліктерін бастапқы сату тауар биржасында аукциондарды ұйымдастыру және өткізу арқылы жүргізіледі.

24. Көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы тауар биржаларында квоталарды сату бойынша аукциондарды ұйымдастыру мен өткізу қажеттілігін бағалайды.

26. Квота бірліктерін сату бойынша аукциондарды өткізу саны, кезеңділігі және жоспарланатын кезеңдері туралы ақпарат қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның интернет-ресурсында квота бірліктерін сату бойынша бірінші аукцион өткізілген күнінен бастап он бес күннен кешіктірілмей жарияланады.

27. Бірінші аукционнан сатуға жататын квоталар көлемі Ұлттық жоспардың квоталар көлемі резервінің аукционы шарттарында квоталарды сату қосалқы шотының отыз пайызынан аспауға тиіс.

28. Квоталарды сату бойынша аукциондарды өткізуге Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 30 наурыздағы № 280 бұйрығымен бекітілген Биржа саудасының үлгі қағидаларына (Нормативтік құқықтық актілерінің мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10993 санмен тіркелген) (бұдан әрі – Үлгі қағидасы) сәйкес көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы бастамашылық етеді.

29. Жеткізілімі бір жыл квота бірлігін акционнан алғашқы сату жағдайында бір лотты құрайды. Аукционнан сатылымға арналған әр лоттың жалпы ең аз мөлшерін тапсырыс беруші көміртегі қос тотығы эквивалентіндегі жүз еселі тоннасы көлемде белгілейді.

31. Көміртегі бірліктерін жеткізу мерзімдерін көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы квоталарды өтеу мерзімін ескере отырып, Үлгі қағидаларға сәйкес белгілейді.

33. Аукцион өткізу сұралатын уақыт кезеңін көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы оның интернет-ресурсында жарияланған ақпаратқа сәйкес көрсетеді.

34. Көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы кепілдік қамтамасыз ету ретінде оның басқаруындағы квоталар бірліктерін ғана пайдаланады.

36. Тауар биржасы аукцион өткізуге келісім берген күні квоталарды сатуға аукцион өткізу туралы хабарландыруды Үлгі қағидаларға сәйкес биржаның интернет-ресурсында жариялайды.

4-1. Бағаның құрылуы және баға белгілеу

37. Квота бірліктерін және офсеттік бірліктерді тауар биржасында іске асыру биржалық мәміле тараптарының келісімімен белгіленетін еркін баға бойынша жүргізіледі.

38. Тауар биржасында баға деңгейі биржалық сауданы жүргізу уақытында квота бірліктері және офсеттік бірліктерге сұраныс пен ұсыныс арақатынасымен анықталады.

39. Квоталау субъектісі, жобаға өтініш беруші көміртегі квотасы бірліктерін және офсеттік бірліктерді сатып алу - сату шарты бойынша мәміле жасалған күнгі көміртегі квотасы бірлігінің биржалық баға белгіленімі деңгейінен төмен емес баға бойынша тікелей сату жолымен сатуға құқылы.

40. Мәміле жасалған күні тауар биржасында көміртегі квотасы бірлігіне немесе офсеттік бірлікке биржалық баға белгіленімі болмаған кезде баға көміртегі квотасы бірліктеріне немесе офсеттік бірлікке бағалардың соңғы қолжетімді баға белгіленімі бойынша айқындалады.

41.Тауар биржасында бағаларды белгілеу нарықтың қалыптасқан конъюнктурасын ескере отырып, тауар биржасында сатылатын квота бірліктерінің және офсеттік бірліктердің бағалары туралы шынайы ақпарат алу мақсатында жүргізіледі.

42. Квоталар бірліктеріне және офсеттік бірліктерге баға белгілеуді Қазақстан Республикасының Тауар биржалары туралы заңнамасына сәйкес тауар биржасы жүзеге асырады.

43. Баға белгілеу бағасы анықтамалық сипатқа ие және биржалық саудаға қатысушылар мен өзге де мүдделі тұлғалар үшін бағдарлы болып табылады.

5-тарау. Офсеттік бірліктерді бастапқы беру

44. Офсеттік бірліктерді бастапқы беру оларды қолданысқа енгізу және іске асыру нәтижесінде парниктік газдар шығарындыларын азайтудың тиісті көлемі

алынған жобаны инвестордың немесе өтініш берушінің шотына беру жөніндегі трансакциялар арқылы жүзеге асырылады.

46. Жоба инвесторының не жоба инвесторы көрсеткен үшінші тұлғаның шотына офсеттік бірліктерді беру оның инвесторы (инвесторлары) мен жобаны өтініш беруші арасында жасалған офсеттік жобаны нысаналы қаржыландыру туралы шарт негізінде жүзеге асырылады.

47. Жобаның инвесторына не ол көрсеткен үшінші тұлғаға офсеттік жобаны іске асырудан алынған офсеттік бірліктердің барлық көлемі не көлемінің бір бөлігі берілуі мүмкін.

48. Жобаға өтініш беруші уәкілетті орган тиісті жобаны іске асыру туралы верификацияланған есепті бекіткеннен кейін көміртегі бірліктерінің сауда жүйесі операторына офсеттік бірліктерді беруге өтініш береді.

49. Офсеттік бірліктерді беру жөніндегі трансакцияны көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторы оны жүргізуге өтінім берушіден өтінім алған күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде иесінің атауын және оларды беруге сұратылатын көміртегі бірліктерінің шотын көрсете отырып жүргізеді.

50. Тиісті жобаны іске асыру нәтижелері бойынша оның инвесторына не инвестор көрсеткен үшінші тұлғаға берілген офсеттік бірліктерді олар көміртекті квоталау жөніндегі талаптарға жататын қондырғылар бойынша квоталарды өтеу үшін пайдалануы мүмкін.

51. Офсеттік бірліктерді бастапқы беру тауар биржасында сату арқылы жүргізілетін олардың қайталама айналымына қатысты белгіленген Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын қолданбай жүзеге асырылады.

6-тарау. Тікелей сату (сатып алу) жолымен квоталар бірліктерін іске асыру

52. Квоталау субъектісі Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 94-7-бабының 3-тармағына сәйкес сатып алу - сату шарты бойынша мәміле жасалған күнгі квотаның биржалық баға белгіленімі деңгейінен төмен емес баға бойынша тікелей сату (сатып алу) арқылы квота бірліктерін сатады.

53. Мәміле жасалған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде қондырғы операторлары (сатушы мен сатып алушы) уәкілетті органға тікелей сату - сатып алуды жүргізу қорытындылары бойынша мәліметтерді ұсынады.

Квоталарды тікелей сату - сатып алуды жүргізу қорытындылары бойынша мәліметтер қондырғы операторлары (сатушы мен сатып алушы), сатылған/сатып алынған квоталар бірліктерінің көлемі, бағасы туралы ақпаратты қамтиды.

Уәкілетті орган квоталарды тікелей сату - сатып алуды жүргізу қорытындылары бойынша мәліметтерді алған күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде көміртегі бірліктерінің саудасы жүйесінің операторын үш жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде тиісті трансакциялардың жүргізілгені туралы хабардар етеді.